

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ

Μητροπολίτου Σάμου και Ίκαρίας
κ. Εύσεβίου

Ἐνώπιον τῆς Ἱ. Σ. τῆς Ἱεραρχίας Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος, Τετάρτη 5 Ὀκτωβρίου 2022.

**ΘΕΜΑ: «Ἀνασυγκρότηση τῆς ἐνορίας
καί ἐπανευαγγελισμός τῶν πιστῶν»**

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καί
πάσης Ἑλλάδος, Πρόεδρε τῆς Σεπτικῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος,

Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Πατέρες καί Ἀδελφοί,

Μετά πολλῶν εὐχαριστιῶν διά τήν ἀνάθεσιν τῆς παρουσίας
εἰσηγήσεως παρῆλθον εἰς τόβῆμα σήμερον, διὰνά ὁμιλήσω εἰς τήν
ἀγάπην Σας, «οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας» (Α΄ Κορ. β 1).
Τολμῶ νά ἀρθρώσω κραυγὴν τινά ἀγωνίας καί προβληματισμοῦ
διά τήν πορείαν τοῦ ζῶντος σώματος τοῦ Χριστοῦ εἰς τήν
σύγχρονον πραγματικότητα. Μία πορεία ἢ ὁποία ὁμοιάζει κατά
πολύν εἰς τόν
ἀνήφορον τοῦ Γολγοθᾶ, ὅπου ἐν μέσῳ μαστιγῶσεων καί ἐμπτυσμῶν
ἔσωθεν καί ἔξωθεν ἀναβαίνουσα ἢ μαρτυρική Ἐκκλησία ἐλπίζει
καί προσδοκᾷ τήν ἀλήθειαν τῆς Ἀναστάσεως. Προσδοκῶ, ὡς
ἄσμα ζεούσης
καρδίας ν' ἀφήσω μίαν παρακαταθήκην σκέψεως καί συμπεροβληματ

ισμοῦ πρὸς μελέτην καὶ γόνιμον διεργασία νείσδόςαν τῆς Παναγίου Τριάδος καὶ Ἐκκλησιαντῆς κοινῆς πάντων τῶν πιστῶν Μητροπόλεως Ἐκκλησίας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εἶναι γνωστό ὅτι διερχόμεστε, ἴσως, τὴ δυσκολώτερη ἱστορικῶς συγκυρία τῶν τελευταίων χρόνων.

Μαζί μέ τήν πολυεπίπεδη κρίση, ἡ ὁποία προηγήθηκε καὶ ἡ ὁποία ὀνομάσθηκε οἰκονομική, ἀλλά ἐμφάνισε σαφεῖς προεκτάσεις σέ ὅλους τούς τομεῖς καὶ τά ἐπίπεδα τῆς σύγχρονης ζωῆς, ἐπηρεάζοντας τόν πολιτισμό, τά ἐθνικά θέματα, τήν ἠθική τῆς κοινωνίας καὶ ἄλλα, ἐμφανίσθηκε καὶ ἡ ὑγειονομική κρίση. Μιά πραγματικότητα δυσμενῆς, ἡ ὁποία συνέχει τήν ζωή μας τά δύο τελευταῖα χρόνια καὶ μάς ἀνάγκασε νά στριμωθοῦμε πνευματικά καὶ νά τηρήσουμε σκληρές, ἀλλά πολύτιμες ἰσορροπίες, μεταξύ τοῦ πληρώματος τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας.

Πολλές φορές στή διάρκεια αὐτῆς τῆς περιόδου θυμήθηκα τό παράπονο τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: «Ὁ πλοῦς ἐν νυκτί, πυρσός οὐδαμοῦ. Χριστός καθεύδει» καὶ ταυτίστηκα μέ τήν ἀγωνία του. Χωρίς ἀμφιβολία ἡ ὑγειονομική αὐτή κρίση τοῦ κορωνοϊοῦ ἀνέδειξε τά κενά καὶ τίς ἐλλείψεις μας καὶ πῆρε ἀπό τά μάτια μας τά φίλτρα, πού ὠραιοποιοῦσαν καταστάσεις καὶ παραποιοῦσαν τήν ζοφερή πραγματικότητα τῆς θρησκευοποίησης τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, τήν ἐκκοσμίκευση, ὡς συνελόντι εἰπεῖν, τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἐμφανίζεται, λοιπόν, ἐπιτακτική ἡ ἀνάγκη τοῦ

συμπροβληματισμοῦ μας πάνω σ'αυτή τή δυσχερῆ πραγματικότητα καί τῆς λήψεως, ἐνδεχομένως, ἀποφάσεων μέ σκοπό τόσο τήν πνευματική ἀνασυγκρότηση τῆς Ἐνορίας, ὅσο καί τόν ἐπανευαγγελισμό τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας μας, συμπεριλαμβανομένων, ὡς μή ὤφειλε, καί τινων ἐκ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου.

Ἄν σκεφθοῦμε, πώς ἡ Ἐνορία ἀνάγεται στίς Συνάξεις τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, τότε πρέπει νά παραδεχθοῦμε πώς ἡ διαπίστωση τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων «οὐκ ἀρεστόν ἐστίν ἡμᾶς καταλείψαντας τόν λόγον τοῦ Θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις» (Πράξ. στ. 2) ἀποτελεῖ τήν ἀσφαλιστική δικλειῖδα, γιά τήν πνευματική ἀναβάθμιση τῆς ζωῆς τῆς σύγχρονης Ἐνορίας, ἐνῶ ταυτόχρονα ὑποδεικνύει καί τήν κατεύθυνση πρός τήν ὁποία ὀφείλουμε νά κινηθοῦμε, πού δέν εἶναι ἄλλη ἀπό τόν ἀγιασμό τῶν πιστῶν καί τήν ἐπίτευξη τῆς σωτηρίας τους διά τῆς μυστηριακῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶναι ἀλήθεια, πώς ἡ κοινωνία μας ἔχει ἀλλάξει τίς τελευταῖες δεκαετίες καί σέ τίποτε δέν θυμίζει τήν παραδοσιακή Ἑλληνορθόδοξη κοινωνία ἄλλων ἐποχῶν. Τοῦτο καθιστᾷ τό ἔργο τῆς Ἐνορίας δύσκολο. Ὅμως πρέπει νά δραστηριοποιηθοῦμε μέ βάση τήν ὀρθόδοξη ποιμαντική, ἀνάμεσα σέ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦν τά πρότυπα τῆς ζωῆς τῶν Δυτικοευρωπαϊκῶν Χωρῶν, πού βασίζονται κυρίως σέ προτεσταντικά πρότυπα καί πού ἀπέχουν ἀπό τήν Ὀρθόδοξη Χριστιανική ζωή. Οἱ διαστάσεις τοῦ χριστιανισμοῦ στίς δυτικές

κοινωνίες άφοροῦν κυρίως σέ φιλανθρωπικές κινήσεις καί ἐλάχιστα ἐνδιαφέρονται γιά τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Γι' αὐτό καί πολλά πράγματα μετακενώθηκαν εὐκόλα στήν πατρίδα μας καί ἔλαβαν νομική κατοχύρωση, ὥστε νά βάλλονται τά θεμέλια τῆς Ὁρθόδοξης οἰκογένειας. Καί δέν ἐννοῶ μόνον τούς διαφόρους τύπους γάμων ἢ συμφώνων συμβίωσης, ἀλλά καί τίς ἐμμονές πού ἀναπτύσσονται ἐναντίον τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἐπί οὐσιαστικῶν θεμάτων ζωῆς καί σωτηρίας.

Ἵπενθυμίζω τήν ἐγκύκλιο διαμαρτυρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐναντι ὄλων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι παρά τήν πανθομολογούμενη ὑποδειγματική τήρηση τῶν μέτρων ὑγειονομικῆς προστασίας ἀπό μέρος τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τούτοις ἐπιχειροῦσαν νά καταφέρουν νά ἀπαγορευθεῖ ἡ θεία Κοινωνία, κατά τήν περίοδο τῆς πανδημίας, ἐπειδή αὐτό ἔγινε σέ Χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς.

Ἵπενθυμίζω ἐπίσης καί τίς πρόσφατες διαμαρτυρίες γιά τήν ἐγκύκλιο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου σχετικῶς μέ τήν προστασία τῆς ζωῆς καί τήν ἀποφυγή τῶν ἀμβλώσεων, ἡ ὁποία ἄν καί ἦταν πολύ εὐγενικά καί διακριτικά γραμμένη, παρ' ὅλα ταῦτα ξεσήκωσε θύελλα διαμαρτυρίας, ἐξαιτίας τοῦ μεγάλου ἐγωῖσμοῦ τῶν ἀνθρώπων, πού κρύβεται ἐπιμελῶς κάτω ἀπό τήν μορφή τοῦ δικαιώματος καί νά σκεφθοῦμε ὅτι, στήν προκειμένη περίπτωση, τό δικαίωμα ἀφορᾷ στή στέρση τῆς ζωῆς κάποιου ἄλλου!

Αὐτή ἡ σκληρότητα τῆς σύγχρονης νεοελληνικῆς

κοινωνίας, πού συνήθως έχθρεύεται άπροκάλυπτα ό,τιδήποτε, έκκλησιαστικό, χριστιανικό, όρθόδοξο και έλληνικό πολλές φορές, άπαιτεϊ ιδιαίτερη ποιμαντική χειραγώγηση.

Εϊναι άλήθεια, ότι πολλές άπό τίς δραστηριότητες τών Ένοριών τών καθ'ήμας Ίερών Μητροπόλεων άφορμώνται άπό άγαθή διάθεση. Άποτελοϋν τήν άπάντησή μας στίς διάφορες άνάγκες τών Χριστιανών μας και έχουν σκοπό νά τούς οικειώσουν με τή ζωή τής Έκκλησίας, προσελκύοντας τό ένδιαφέρον τους, άν και θεωρω ότι δέν συμβαίνει πάντοτε αυτό μέ έπιτυχία.

Στήν σύγχρονη πραγματικότητα τής Όρθόδοξης Έκκλησίας μας, τήν Έλληνική, αλλά και τήν διεθνή, περισσότερο ό Λαός, αλλά και ό Κληρος σέ κάποιες περιπτώσεις, φαίνεται ότι προσδίδουμε μεγαλύτερη βαρύτητα στό φιλανθρωπικό έργο και στίς άπαιτήσεις τοϋ κόσμου, παρά στήν πνευματική μας άποστολή.

Ύπάρχει πάντοτε πρό τών όφθαλμών μας ό αϊώνιος πειρασμός τοϋ άνθρώπου νά άκολουθήσει έκεϊνον πού τόν τρέφει και καλύπτει τίς άνάγκες του, αλλά μέχρι έκεϊ. Ό Κύριος όμως στό 6ο κεφάλαιο τοϋ Εύαγγελίου τοϋ Ίωάννου έφιστᾶ τήν προσοχή μας, ώστε νά μήν μονοπωλεϊται «ή βρωσις ή άπολυμένη», εις βάρος «τοϋ ἄρτου τής ζωής». Όμως πέρα άπό τίς διάφορες δραστηριότητες τών Ένοριών μας, πολιτιστικές, και άλλες, πολλές φορές έρχόμαστε πρό άδιεξόδου και πρέπει νά δώσουμε λύση σέ προβλήματα έμπεριστάτων μελών τοϋ

πληρώματός μας, παρέχοντας άλλοτε οικονομική ενίσχυση και άλλοτε υλικά αγαθά, τά όποια όμως άφοροϋν στό υλικό μέρος τής ζωής τους, μέ τήν εύχή νά έλθουν νά γνωρίσουν τόν Χριστό και τήν ζωή τής Έκκλησίας Του, γιά τήν σωτηρία τους. Τίς περισσότερες φορές αυτό παραμένει τό μεγάλο ζητούμενο.

Έχω τήν αίσθηση όμως ότι είμαστε κατά τό μάλλον ή ήττον έπηρεασμένοι από ξένα εύρωπαϊκά έκκλησιαστικά πρότυπα, τά όποια, όπως προανεφέρθη, έχουν αναφορά σέ μία προτεσταντικού τύπου νοοτροπία, γιά τό τί είναι ή Έκκλησία, μέ αποτέλεσμα νά αφήνουμε τήν Έκκλησία μας νά έκπίπτει σέ φιλανθρωπικό Ίδρυμα παροχής υλικών άπολαβών, ώστε νά μάς έλέγχει ζωηρώς ή άποστολική διαπίστωση τοϋ «διακονείν τραπέζαις», έναντι τοϋ κηρύγματος τοϋ Εύαγγελίου.

Αυτή ή διαπίστωση γίνεται έντονότερη, άν φέρουμε στό νοϋ μας τό ότι ο άπόστολος Παϋλος προκρίνει τό κήρυγμα τοϋ Εύαγγελίου άκόμη και από τή λατρευτική ζωή τής Έκκλησίας, έπιπλήττοντας τούς Κορινθίους και λέγοντας: « Ού γάρ απέστειλέ με Χριστός βαπτίζειν, άλλ' εύαγγελίζεσθαι» (Α΄ Κορ. α΄ 17), καθ' ότι δέν νοείται Ένορία χωρίς κατήχηση!

Άπό τήν άλλη μεριά πάλι, ή σύγχρονη ποιμαντική μας διαίσθηση άντιλαμβάνεται ότι πολλά από τά ένεργά μέλη τής Έκκλησίας μας δέν βιώνουν τήν ζωή τοϋ Χριστοϋ μέ τόν τρόπο τής Όρθόδοξης Έκκλησίας μας, αλλά απλώς θρησκευούν μέ τρόπο δικό τους, πού θυμίζει μέν τήν έκκλησιαστική ζωή, αλλά δέν τήν εύπροσωπεΐ και παράλληλα θέτει τήν σωτηρία τους έν

ἀμφιβόλῳ.

Ἄς συνυπολογίσουμε ὅτι τό μεγαλύτερο μέρος τῶν Χριστιανῶν μας δέν ἐκκλησιάζεται, ἐκτός τῶν μεγάλων ἐορτῶν καί τοῦτο πολλές φορές γιά καθαρά ἐθιμικούς λόγους. Τά στασίδια τῶν Ἱερῶν Ναῶν μας παραμένουν κενά μετά τήν ἐκδημία τῶν πιστῶν, τό ὁποῖο σημαίνει ὅτι τά παιδιά τους, τά ἐγγόνια τους, οἱ συγγενεῖς τους δέν ἀκολούθησαν στά πνευματικά τους ἴχνη.

Ἀπό τούς ἐκκλησιαζομένους πάλι τό μεγαλύτερο ποσοστό δέν μεταλαμβάνει τῶν ἀχράντων Μυστηρίων.

Καί ἐν τέλει ἐλάχιστοι τηροῦν τήν παραδεδομένη τάξη τῆς προετοιμασίας καί τῆς μετοχῆς στήν θεία Εὐχαριστία, στίς λίγες κατά τόπους Ἐνορίες, ὅπου ὑπάρχει μιά ἐγνωσμένη πνευματική ἐργασία καί γι' αὐτό μιά ποιοτική ἀναβάθμιση.

Πρέπει νά τονισθεῖ ἰδιαιτέρως πώς ἡ Ἐνορία δέν εἶναι ἀπλῶς ἓνα τμήμα, ἀλλά αὐτή ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία, θεωρούμενη ὄχι ὡς ἓνα κοσμικό μέγεθος, ἀλλά ὡς θεανθρώπινη πραγματικότητα, ἡ ὁποία κατά τόν ἅγιο Εἰρηναῖο Λουγδούνων (2^{ος} αἰ.) φυτεύθηκε στόν κόσμο γιά νά σώζεται ὁ κόσμος μέσα σέ αὐτήν, ὄχι μέ τά μέσα τοῦ κόσμου, ἀλλά μέ τήν θεία Χάρη, τήν Ὅποیان κατέχει καί οἰκονομεῖ, καθώς στήν Ἐκκλησία ὑπάρχει, ἐνεργεῖ καί σώζει τό Ἅγιον Πνεῦμα (Ἰω. ιδ' 17). Τοῦτο ἀμέσως προκρίνει τήν λατρευτική μυστηριακή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας πρωταρχικό στοιχεῖο εἶναι τό κήρυγμα καί ὁ εὐαγγελισμός τῶν πιστῶν, ὁμοῦ μέ τήν μετάληψη τῶν ἀχράντων

Μυστηρίων, ώστε να έλθει ως συνέπεια ή οιαδήποτε ιεραποστολική δραστηριότητα.

1. ΕΝΟΡΙΑ

1α. Ιστορική ανασκόπησης

Άρχεγονο τύπο της ένορίας θα μπορούσαμε να διακρίνουμε στην, κατόπιν εισηγήσεως του Ιοθόρ, κατάτμηση του όλου έργου που άσκοϋσε ο Μωυσής (βλ. Έξ. ιη΄ 13-27).

Στους χρόνους των Άγίων Άποστόλων ή Ένορία ήταν ένας όρος που μπορούσε να εκφράσει πλήρως το σύνολο των πιστών μιās περιοχής.

Στην Καινή Διαθήκη δεν άπαντā ο όρος “ένορία”. Όμως θεολογικώς και πρακτικώς τον συναντοϋμε. Η έντολή του άποστόλου Παύλου στον Τίτο: «ίνα καταστήσης κατά πόλιν πρεσβυτέρους» (Τίτ 1, 5) δεν είναι τίποτε άλλο, παρά έντολή για διοργάνωση ένοριών.

Καθώς το Εύαγγέλιο διαδιδόταν προς την ύπαιθρο, ιδρύονταν ιδιαίτερες χριστιανικές κοινότητες με ιδιαίτερους πρεσβυτέρους και διακόνους και τους αποκαλούμενους “χωρεπισκόπους” ή “έπισκόπους των άγρών”. Άργότερα είσηλθε ο θεσμός του Μητροπολίτου. Προσαρμοζόμενη δε ή Έκκλησία στις πολιτικές περιφέρειες, είσήγαγε τον θεσμό του Άρχιεπισκόπου.

Η ανάγκη, λοιπόν, άποκέντρωσης, που ήλθε ταυτόχρονα με την αύξηση των μελών της Έκκλησίας, όδήγησε την Έκκλησία

στην ίδρυση τῶν ἐνοριῶν, προκειμένου οἱ ποιμένες νὰ γνωρίσουν καλύτερα τὸ ποίμνιό τους καὶ νὰ ἀντιμετωπίσουν ἀποτελεσματικώτερα τὶς πνευματικὲς ἀνάγκες τοῦ ποιμνίου.

Ἡ πρώτη πατερικὴ μαρτυρία τοῦ ὄρου “ἐνορία” ἀπαντᾷ στὸν Γρηγόριο Νύσσης: «...κατὰ τὴν ὀρεινὴν αὐτὸν **ἐνορίαν** διάγειν» (PG 46, 1001A). Τὴν ἴδια περίπου ἐποχὴ (4ος αἰ.) συναντοῦμε τὸν ὄρο καὶ στὸν Ἐπιφάνιο Κωνσταντίας τῆς Κύπρου (PG 41, 677C).

Ἀρχικά, λοιπόν, ἐπικράτησε ἡ λέξη “ἐνορία” νὰ σημαίνει τὴν ἐδαφικὴ περιοχὴ, ὡς θηλυκὸ τοῦ ἐπιθέτου “ἐν-όριος”, ποὺ σημαίνει: ἡ χώρα ἐντὸς τῶν ὀρίων. Ἐπὶ δεκαῆξι αἰῶνες διατήρησε αὐτὴν τὴ σημασία. Μόνον οἱ Θεόδωρος Βαλσαμῶν καὶ Ἰωάννης Ζωναρᾶς συμπεριέλαβαν στὴν ἔννοια τῆς ἐνορίας τὸ σύνολο τῶν πιστῶν. Ἡ ἔννοια τῆς ἐκκλησιαστικῆς πέριξ τοῦ ναοῦ περιφέρειας τοῦ ἱερέα ἄρχισε, ἐπισήμως τοῦλάχιστον, νὰ διαφαίνεται ἀπὸ τὸν 17^ο αἰῶνα καὶ ἐντεῦθεν.

Στὰ χρόνια τῆς ὀθωμανικῆς σκλαβιάς οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνες, μὲ τὸν θεσμὸ τῆς ἐνορίας, κατόρθωσαν νὰ διατηρήσουν ἀλώβητη τὴν πίστη τους. Οἱ ἱεροὶ Ναοὶ δὲν ἀποτελοῦσαν μόνον τόπους λατρείας, ἀλλὰ καὶ χώρους συναθροίσεως τῶν ἐνοριτῶν, πρὸς συζήτηση καὶ ἐπίλυση προβλημάτων. Στὸν τότε ἀλύτρωτο Ἑλληνισμό, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν ἀντίστοιχο τῆς ἐλεύθερης Ἑλλάδος, ἡ ἐνορία-κοινότητα ἦταν τὸ κύτταρο τῆς συλλογικῆς δράσεως. Σύμφωνα πάντοτε μὲ τὰ μέτρα τῆς ἐποχῆς, ἦταν τὸ ἰδανικώτερο σύστημα

αυτοδιοικήσεως. Ἡ θρησκευτική ζωὴ τῶν Ἑλλήνων, μὲ ἐπίκεντρο τὴν ἐνορία, παρέμενε ἡ μόνη ὀργανωμένη ζωὴ, ποὺ κράτησε τὰ ζώπυρα τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἔθνους.

Σήμερα, στὸν ὑπ' ἀριθ. 8/1979 Κανονισμὸ τῆς ΔΙΣ (ἄρ. 3, παρ. 1), τονίζεται ὅτι ἡ ἐνορία εἶναι **«βασικὴ μονὰς ὀργανώσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου»**· τονίζεται, δηλαδή, ὁ ρόλος τῆς ἐνορίας ὡς βάσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ θεμελιακοῦ στοιχείου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ οἰκοδομήματος.

Ἔτσι παρέμεινε ἡ διαμόρφωση τῶν ἐνοριῶν μέχρι τὴν ἐποχὴ μας. Στὴν ἐποχὴ μας, ποὺ οἱ πόλεις αὐξήθηκαν πληθυσμιακῶς, λόγω τῆς καθέτου δομήσεως, οἱ ἐνορίες ἀπέκτησαν τόσους πιστούς, ποὺ ἦτο πλέον ἀπαραίτητη ἡ ὕπαρξη περισσοτέρων τοῦ ἐνός ποιμένων, γιὰ νὰ δέχονται οἱ πιστοὶ τὴν κατάλληλη πνευματικὴ φροντίδα καὶ καθοδήγηση. Ἔτσι τώρα πλέον ἔχουμε ἐνορίες διαφορετικῶν εἰδῶν, ποὺ θὰ ἐξετάσουμε παρακάτω.

1β. Θεολογικὴ προσέγγιση.

Ἡ ἔννοια τῆς ἐνορίας προσιδιάζει περισσότερο ἀπὸ κάθε τί μὲ τὴν ἔννοια καὶ τὸ νόημα τῆς Ἐκκλησίας.

Κάθε ἐνορία εἶναι μία μικρὴ εἰκόνα καὶ ἐνσμικρῶ πλήρης ἀποτύπωση τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐνορίας. Ἡ μόνη διαφορὰ βρίσκεται στὸ μέγεθος τῆς καθ' ἑννοίας. Ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἄνευ

όριων, καθώς άπλώνεται στον χώρο και στον χρόνο και έγγίζει
 την αιωνιότητα, ή ένορία είναι μία τοπική Έκκλησία, που ζει και
 κινείται εντός συγκεκριμένων γεωγραφικών συνόρων. Τά όρια της ένορίας, όμως, είναι
 μόνο τοπικά. Πνευματικά ή ένορία είναι ένα κύτταρο της όλης
 Έκκλησίας. Έτσι, όπως ή Έκκλησία, όμοια και ή ένορία
 προεκτείνεται στην άκτιστη πραγματικότητα της αιωνιότητας, άφοϋ
 έχει ως κέντρο της ζωής της τή Θεία
 Λειτουργία και τήν Ευχαριστιακή Σύναξη. Η ένορία είναι τό ζωντανό
 σώμα του Χριστού, του όποιου οι πιστοί είναι «άλλήλων μέλη»
 (Ρωμ. 12,5). Όπως ή Έκκλησία έτσι και ή ένορία είναι ή φανέρωση
 της
 Βασιλείας των Ούρανών στον κόσμο, είναι ή ζωντανή άποκάλυψη της
 Αγίας Τριάδος και του Ένσάρκου Λόγου του Θεού στον άνθρωπο. Η ένο-
 ρία είναι «μεθ' ήμών Θεός» (Μτθ. α' 23) που αγιάζει, σώζει
 και θεοποιεί τά μέλη του σώματός Του. Η ένορία είναι
 ή συνεχής άποκάλυψη της αγάπης, ή βίωση της αγάπης, ή έμπειρία
 του θριάμβου της αγάπης, που καθέτως και όριζοντίως
 έναγκαλίζεται τό
 σύμπαντα κόσμο και θεοποιεί τον άνθρωπο. Η ένορία είναι τό
 ζωντανό κύτταρο της Έκκλησίας και είναι ανάγκη νά έχει στόχους
 και μάλιστα συγκεκριμένους, σαφείς, θεοδίδακτους. Χωρίς
 στόχους είναι όπωσδήποτε καταδικασμένη σε άποτυχία και
 άπονέκρωση. Η Ένορία είναι «τά
 πάντα τοις πᾶσι», άφοϋ είναι αιυτή ή Έκκλησία. Η ένορία συνδέεται μετ

ήνΚαθολικήΈκκλησίαμέσωτοῦπροσώπουτοῦἘπισκόπου.ἩἀπόσπασητῆςἐνορίαςἀπότόπρόσωποτοῦἘπισκόπου ἀποκόπτει τήν ἐνορία καί ἀπό τό ζωντανό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἄρα ἐνορία ἄνευ ἀναφοῦστόν Ἐπίσκοπο δέν μπορεῖ νά ἐννοηθεῖ. Ὁ δέ κρίκος πού συνδέει τόν Ἐπίσκοπο μέ τήν ἐνορία εἶναι ὁ Ἐφημέριος, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ πατέρας, ὁ υπεύθυνος ἡγέτης, ὁ ὀργανωτής, ὁ ἐμπνευστής, ὁ καθοδηγητής τῆς Ἐνορίας. Ἡ ψυχή τῆς Ἐνορίας. Ὁ κύριος υπεύθυνος γιά τό ζωντάνεμά της καί τήν ἐπιτυχία τῶν στόχων της. Ὑπό τοῦ ἐφημερίου γίνεται ἡ λειτουργική ἀναφορά στόν Ἐπίσκοπο κατά τή λατρευτική ζωή τῆς ἐνορίας. Ἔτσι ὁ σύνδεσμος τῆς ἀγάπηςχαλκεύεταικαίἀγιαζεταιδιὰτῆςἀρετῆςκαίδυναμοῦταιδιὰ τῆςΘείας Χάριτος. Δέν ὑπάρχει ἀνώτερο γιά μιά Ἐνορία ἀπό τό νά γίνει μέ τούς πιστούς της, μέ τήν πνευματική τους προκοπή, μέ τά ἔργα τους καί τήν λατρεία τους κέντρο δοξολογίας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ.

1γ.Εἶδηἐνοριῶν

Καθώςἐρευνοῦμετῆνἐννοιατῆςἐνορίας,εἶναιἀπαραίτητον ἀποδεχθοῦμεὸτισὴνἐποχήμαςπλέονὀμιλοῦμεδιάπερισσότερα τοῦἐνός εἶδη ἐνοριῶν. Τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητο νά τόδιευκρινίσουμε,διότικἀθεεἶδοςἐνορίαςχρῆζειδιαφορετικῆςποιμαντικῆςδιαχειρίσεως.Ἡἰδιαιτερότητατῆςκἀθεἐνορίαςἀποτελεῖπλοῦτογιά τήν Ἐκκλησία,ἀλλάκαίἀφορμήσυμπροβληματισμοῦ,ἀφοῦκἀθεπερίπτ

ωση έχει διαφορετικές δυσκολίες και διαφορετικά θέματα για επίλυση.

Θα διαχωρίσουμε τις ένορίες σε αστικές και ένορίες τής υπαίθρου. Οι αστικές ένορίες χωρίζονται με τη σειρά τους σε κάποιες επιμέρους κατηγορίες.

Πρώτον, είναι οι πολυάριθμες ένορίες των μεγάλων πόλεων που αποτελούνται από δεκάδες χιλιάδες ένοριτών. Ένορίες στις οποίες οι άνθρωποι είναι άγνωστοι μεταξύ τους. Ένορίες που ομοιάζουν με ένα χάος, στο οποίο επικρατεί ή μοναξιά και ή αφιλία. Οι ποιμένες στις ένορίες αυτές θα πρέπει να δραστηριοποιηθούν για να προσελκύσουν τους πιστούς στην Έκκλησία. Να αναλάβουν ποιμαντική εξατομικεύσεως, εξερχόμενοι των Ναών και μεταβαίνοντας στις οικίες και συνομιλούντες με τους Ένοριτες τους. Αυτό σημαίνει ότι κάθε τάξη ανθρώπων ακόμη δέ και ως άτομα είναι τελείως κάτι τό ξεχωριστό απ' όλους τους άλλους, προς τοῦτο ή προς Τίτον έπιστολή του Άπ. Παύλου (κεφ. β' 1-10) είναι άριστο πρότυπο. Παρήλθε πρό πολλοῦ ή έποχή, κατά την οποία ο Έφημέριος ανέμενε τους Ένοριτες στό Γραφεῖο του Ναοῦ. Τώρα πρέπει να εξέλθει «πρός αναζήτησιν του πλανηθέντος προβάτου». Είναι άληθές ότι όπου διακονοῦν δραστήριοι Ίερείς, εκεί και οι καρποί του έργου τους είναι έμφανεῖς.

Δεύτερον, είναι οι ένορίες του έμπορικού και ιστορικού κέντρου πολλών μεγαλουπόλεων, οι οποίες αποτελούνται κυρίως από καταστήματα και γραφεῖα. Οι ποιμένες στις ένορίες

αυτές δέν έχουν
 τήνδυνατότηταανάανάπτυξουνάληθινέςδιαπροσωπικές σχέσεις
 μέ τούς ένορίτες τους, διότι πολύ άπλάδέν έχουν τακτικούς
 ένορίτες.

Τρίτον είναι οι μικρότερες άστικές ένορίες τών μεγάλων
 πόλεων. Σ'

αυτέςτίςένορίεςλειτουργειῆέννοιατῆςγειτονιᾶς.Οίάνθρωποι
 γνωρίζονται μεταξύ τους καί τό ἔργο τώνποιμένων μπορεί νά
 πάρει τόν χαρακτήρα τῆς πατρότητος, πού εἶναι τό ζητούμενον.

Οί ένορίες τῆς ύπαίθρου έχουν καί αυτές τάδικά τους
 έπιμέρους είδη. Πρῶτον, εἶναι οι ένορίεςτῶν μικρῶν έπαρχιακῶν
 πόλεων. Οί ένορίες αυτέςόμοιάζουνμέ τίς τοπικές έκκλησίες τών
 άποστολικῶν χρόνων. Ἔχουν μικρό άριθμό ένοριτῶν,
 μπορείεὔκολανάσφυρηλατηθεῆένότητατῶνμελῶν τους καί κάθε
 γεγονός τῆς ένορίας εἶναι γεγονός πού γίνεται γνωστό καί
 μποροῦν νά συμμετέχουνσ'αυτόοἱπιστοίπούάγαποῦντόΧριστό.

Τέταρτον, εἶναι οι ένορίες τών χωριῶν μας στήνύπαιθρο.
 Κάθε χωριό ἔχει ὡς κέντροτόν Ἱερό Ναό, γύρω άπό τόν ὁποῖον
 οἰκοδομήθηκε.Οἱναοἰτῶνχωριῶνμαςβρίσκονταιστόέπίκεντρον
 τῆς τοπικῆς ζωῆς. Τά πανηγύρια, οι χαρές, οι θλίψεις καί ὅλα τά
 γεγονότα τῆς ζωῆς τῶνάνθρώπων γίνονται μέσα εἰς αὐτούς ἢ εἰς
 τά προαύλιά τους. Οἱ ἱερεῖς τῶν χωρίων εἶναι άληθινοί πατέρες
 γιά τούς άνθρώπους καί μποροῦν, ανάλογα μέτήν ποιότητά τους
 ἢ νά δοξάσουν ἢ νά κατακρημνίσουν τό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου.
 Οἱ ποιμένες

αυτοί έχουν τήν ευκαιρία να βιώσουν τό μυστήριο τῆς ἐνότητος καί τῆς ἀγάπης τῆς Ἐκκλησίας καθαρὰ καί συνειδητά.

Πέμπτον, ἔχουμε τίς ἐνορίες τῶν θερέτρων.

Οἱ ἑροὶ Ναοὶ καὶ οἱ ἐνορίες σ' αὐτά τὰ μέρη δίνουν τήν ευαγγελική μαρτυρία καί στούς μόνιμους κατοίκους αὐτῶν τῶν περιοχῶν, ἀλλά καί στούς πολυπληθεῖς ἐπισκέπτες, πού διαμένουν ἐκεῖ περιστασιακῶς. Οἱ ποιμένες αὐτῶν τῶν ἐνοριῶν καλοῦνται νά ἐργαστοῦν διπλά. Νά φροντίσουν πνευματικῶς τούς μόνιμους κατοίκους, ἀλλά καί νά διακονήσουν ἀγαπητικῶς τούς ἐπισκέπτες τῆς ἐνορίας τους μέ χαρά καί διάκριση.

Ἐνα τελευταῖο εἶδος ἐνορίας μποροῦμε νά εἰποῦμε ὅτι εἶναι ἡ **Μονή**. Τά ὀρθόδοξα μοναστήρια καί μάλιστα τά κοινόβια βιώνουν τήν ἐμπειρία τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ καί τῆς σωτηρίας μέσα στά ὄρια τῶν τειχῶν τους ὡς κλειστές, συγκεκριμένες ομάδες πιστῶν, πού ποιμαίνονται ἀπό τόν γέροντα ἢ τήν γερóντισσα καί ἀγιάζονται ἀπό τήν κοινή συμμετοχή στή Θεία Λατρεία, μέ ἀναφορά πάντοτε στόν οἰκεῖο Ἐπίσκοπο. Κάθε Μονή εἶναι μία μικρή ἐνορία, μία εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας, πού ἀγωνίζεται, προκόπτει, θριαμβεύει καί ζωοποιεῖ τὰ μέλη της. (Ἐνίοτε ὅμως καί ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀκολουθοῦν τό ἐνοριακό τυπικό καί δέχονται οἰκογένειες, οἱ ὁποῖες ἀντί τῶν Ἐνοριῶν, πηγαίνουν στή Μονή, ἴσως λειτουργοῦν εἰς βάρος τῶν Μοναχικῶν ὑποσχέσεων τῶν Ἀδελφῶν καί τῆς ἐνότητος τῶν Ἐνοριῶν!)

Μετά τὰ παραπάνω μπορούμε εύκολα νά συμπεράνουμε
 ότιστήν έποχή μας ή έννοια
 τής έννορίας έχει πολλές παραμέτρους. Δέν μπορούμε λοιπόννά όμιλο
 ύμεγενικώς περί τής έννορίας, σάννά πρόκειται για κάτι ένιαίο,
 αλλά νά σκεφτόμαστε ότι ή ποικιλία τών έννοριών χρειάζεται και
 ποικιλία ένεργειών, για νά έπιτελεΐται ή διακονία μας έγγνώσει και
 διακρίσει.

2. ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Στήν ροή τής σύγχρονης πραγματικότητας πρέπει νά
 όμολογήσουμε ότι στίς έννορίες μας δέν είναι όλα ιδεατά και
 καλά. Πολλάκις παρατηρούμε ότι τό σωμα τής έννορίας νοσεΐ. Ό
 μισόκαλος και μισάνθρωπος όφεις ένσπείρει τό κακό στό σωμα
 τοϋ Κυρίου, για νά προκαλέσει νεοπλασίες, πού σκοπό έχουν
 νά φέρουν τήν άπονεκρωση και τήν καταστροφή. Φρίττει και τρέμει
 έμπροσθεν τής προοπτικής τής σωτηρίας τών ανθρώπων.
 Έπιπλέον δέ ό άνθρωπος έγωισμός, ήνωχελικότητα, ή άδιαφορία
 αΐ ή άπροσεξία τραυματίζουν τήν έννορία και τήν
 άποπροσανατολίζουν από τήν πορεία τής σωτηρίας και τής
 άγάπης. Τά δεδομένα
 έπίσης τής σύγχρονης έποχής αλλάζουν συνεχώς και ή δημιουργοϋν
 κακουργίες συνθηκες, μέσα στίς όποιες καλεΐται νά κινηθεΐ ή έννορία.
 Στο συνεχώς μεταβαλλόμενο και ποικιλοτρόπως
 έξελισσόμενο κόσμο ή έννορία όμοιάζει σάν νά προσπαθεΐ νά

βρεϊτήν πυξίδα της, διότι ἔχασε τόν Πολικό Ἄστέρα, ἤμáλλοντόν'ἩλιοντῆςΔικαιοσύνηςἸησοῦν.Ὡςέκτούτου εἶναι ἀπαραίτητο νά δοῦμε καί νά μελετήσουμε μερικές ἀπό τίς προκλήσεις τῆς ἐποχῆς μαςπούἀφοροῦν στήνἐνορία.

2α.Ἀνεσιότης

Ἐνα ἀπό τά πιό σοβαρά καί δυσεπίλυτα προβλήματα τῆς ἐνορίας σήμερα εἶναι τό πρόβλημα τῆςἀνεσιότητος.Οἱπιστοίἔχασαντήναἴσθησητῆς κοινότητας. Δέν ἀντιλαμβάνονται πλέον ὅτι ἡ ἐνορίαεἶναι ἡ κοινή πνευματική μήτρα, πού τούς γεννάεικαί τούς ἀνατρέφει πνευματικά. Δέν αἰσθάνονται

ὅτιἀνήκουνσέμίαπνευματικήοἰκογένεια,σέμίαἐνορίαπούεἶναιτό σπίτικαίτόκαταφύγιότους.Πολλάκις δέν γνωρίζουν οὔτε τά ὅρια τῆς

ἐνορίαςτους.Δένγνωρίζονταιοὔτεσχετίζονταιμέτούςπνευματικούς τους πατέρες. Δέν ἐπιθυμοῦν καί δένἐπιχειροῦννάγνωριστοῦνοὔτεμεταξύτους.Δένἐκκλησιάζονται στόν Ἱερό Ναό τῆς ἐνορίας τους.Θυμοῦνται τήν ἐνορία μόνον ὅταν πρόκειται

νάδιεκπεραιώσουνκάποιοκοινωνικόκαθῆκον.Δένπροστρέχουν κοντά της ὅταν πλήττονται ἀπό κάποιαθλίψη,διότιδέντήναἰσθάνονταιώσάγκαλιάκαίφωλιά. Δέν ἐπιθυμοῦν νά ζήσουν ἐντός τῆς ἐνορίαςστάσημαντικάγεγονότατῆςζωῆςτους.Τελοῦντάμυστήρια

τοῦ Βαπτίσματος καί τοῦ Γάμου μέ κριτήρια καθαρὰ κοσμικά, ἐκτός τῆς ἐνορίας. Ἀδιαφοροῦν γιά τήν πορεία καί τά θέματα πού ἀπασχολοῦν τήν ἐνορία. Ἀρέσκονται στόν ἀκατακρίνον, εἰδικά ἐάν ὑποπέσει στήν ἀντίληψή τους κάποιο σκάνδαλο ἢ κάποιος πειρασμός πού τάλαιπωρεῖ τήν Ἐνορία. Στέκονται περισσότερο σάν αὐστηροί κριτές παρά σάν πιστά παιδιά τῆς ἐνορίας.

Βεβαίως, ἡ εὐθύνη διά τήν ψύχρανση μέ τήν ἐνορία καί τήν ἀπομόνωση τῶν ἀνθρώπων ἀπ' αὐτή δέν βαραίνει ἀποκλειστικά ἐκείνους. Μεγάλο μερίδιο εὐθύνης φέρει καί ἡ ἴδια ἡ ἐνορία. Σέ πολλές περιπτώσεις ἐκείνη πρώτη ἔστρεψε τήν πλάτη της εἰς τά πνευματικά της παιδιά, προσωπολήπτησε, περιχαρακώθηκε στά δεδομένα της, κλειδώθηκε πίσω ἀπό μία ἐσωστρέφεια, πού τήν νόμασε παράδοση καί σοβαρότητα, ἐνδιαφέρθηκε γιά τό «φαίνεσθαι» καί ὄχι γιά τό «εἶναι», ἔκανε λαμπρά ἔργα, ἀλλά δέν ἐλάμπρυνε τούς ἀνθρώπους πού τήν ἀπαρτίζουν. Ἡ ἀγάπη ἔγινε σύνθημα, ἔγινε ὀργανωμένη φιλανθρωπία, ἀλλά δέν ἔγινε προσωπική ἐπαφή, δέν ἔγινε ἄγγιγμα ψυχῆς, δέν ἔγινε συναντίληψη, δέν ἀνέπαυσε. Ἡ ἐνορία δέν προσπάθησε νά ἀφουγκραθεῖ τούς πιστούς της. Οἱ ἀνθρώποι ἀποκόπτονται ἀπό τήν ἐνορία τους, ὅταν δέν ἔχουν λόγο σ' αὐτή. Ὅταν κανεῖς δέν τούς καλεῖ γιά νά ἀζητήσῃ τήν ἀποψή τους, ὅταν κανεῖς δέν τούς ζητάει νά συμμετέχουν οὐσιαστικά στίς ἀποφάσεις καί στήν πορεία τῆς ἐνορίας, εἶναι φυσικό νά

χάνουν τή σχέση τους μέ τή δική τους ἐκκλησιαστική κοινότητα. Μία ἐνορία πού δέν ὑπολογίζει τά παιδιά της, δέν μπορεῖ νά ἀναμένει νά τήν ἀγαπήσουν ἐκεῖνα. Ἡ διοίκηση γίνεται μόνο ἀπό τό Ἐκκλησιαστικό Συμβούλιο, τό ὁποῖο ἰδίως στήν Ἐπαρχία εἶναι πολλές φορές ἀνύπαρκτο. Μᾶς προβληματίζει ἔντονα τό ποιοί θά συμμετέχουν ὡς ἐπίτροποι ἐφέτος πού ἀλλάζει ἡ σύνθεση τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων. Οἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται ἐρήμη τοῦ σώματος τῶν πιστῶν. Οἱ ἐνοριῆτες μαθαίνουν τήν πορεία τῆς ἐνορίας τους ἀπό τίς ἀνακοινώσεις καί τίς ἀφίσες. Δέν τίς καθορίζουν. Μόνο τίς πληροφοροῦνται ὡς ληφθεῖσες. Ἄρα γιὰ τί νά συγκινηθοῦν διά τήν ἐνορία;

Ἡ Θεία Λατρεία τελεῖται ἀπό τοῦς ἱερεῖς καί τό στενό χορό τῶν ἱεροψαλτῶν, χωρίς καμία οὐσιαστική συμμετοχή τῶν πιστῶν. Οἱ πιστοί πού εἶναι παθητικοί θεατές ἐπαναλαμβανομένων ἀκολουθιῶν καί τελετῶν, χωρίς κάποια ὑποτυπώδη συμμετοχή, κάποτε κουράζονται καί ἀραιώνουν. Ἡ χαλαρότητα, ἡ ἀποξένωση καί ἡ ἀνεστιότητα εἶναι προκλήσεις καί θέματα πού θίγουν τήν οὐσία τῆς ἐνορίας, ἀφοῦ ἄπτονται τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἐπάνω στήν ὁποία στηρίζεται ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

2β. Ὑπογεννητικότητα

Ἐνα πολύ σοβαρό πρόβλημα πού μαστίζει τίς ἐνορίες σήμερα εἶναι ἡ ὑπογεννητικότητα. Ὁ ἀριθμός τῶν πιστῶν κάθε χρόνο μειώνεται. Οἱ γεννήσεις τῶν παιδιῶν τείνουν νά εἶναι

λιγότερες από τούς θανάτους. Ο τεράστιος αριθμός τών άμβλώσεων συνθλίβει τήν έλπίδα τής ανανεώσεως τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἡ άγωνία τής έπιβιώσεως, ή άβεβαιότητα τοῦ μέλλοντος, ή άκαταστασία τοῦ κόσμου, οί πάσης φύσεως κρίσεις, όδηγοῦν τούς άνθρώπους στην άπόφασήνά άποφύγουν τήν τεκνοποιία. Ὁ ήδονισμός και ή έλευθεριότητα όδηγοῦν τά ζεύγη σε μία ζωή χαλαρή και άνεύθυνη. Ὁ νέος άνθρωπος έπιθυμεῖ νά ζήσει τή συντροφικότητα έγω κεντρικά και ὄχι θυσιαστικά, κυρίως χωρίς ύποχρεώσεις που έπιφέρει ή έλευση τών παιδιών. Τοιουτοτρόπως ό πληθυσμός τών ένοριών συνέχεια γηράσκει. Οί πάσης φύσεως ένοριακές συνάξεις παρουσιάζουν ὄλο και περισσότερο μίαν παρακμιακή εικόνα, άφοῦ άπουσιάζει άπ' αυτές τό σφρίγος και ή δυναμικότητα τής νεότητας.

2γ. Μετανάστευση

Ἦνα έπιπλέον πρόβλημα που πλήττει τήν ένορία εἶναι τό ρεῦμα τής μεταναστεύσεως, που βιώνει ή έλληνική κοινωνία. Ἡ έσωτερική και έξωτερική μετανάστευση μετακινεῖ πολλούς άνθρώπους από τόπο σε τόπο. Ἡ αναζήτηση καλύτερων συνθηκῶν διαβιώσεως, ή έξεύρεση έργασίας, ή αναζήτηση τής γνώσεως, ή προσωπική άποκατάσταση, οί μεταθέσεις πολλῶν κατηγοριῶν δημοσίων υπαλλήλων (στρατιωτικῶν, εκπαιδευτικῶν, κ.ά.), όδηγοῦν

τούς ανθρώπους σε αλλαγή τοῦ τόπου κατοικίας. Ἐτσι δὲν ὑπάρχει ἡ δυνατότητα νὰ σφυρηλατηθεῖ τὸ δέσιμο μὲ κάποια ἔνορνια. Ἡ πνευματικὴ οἰκογένεια χάνει τὰ μέλη της, πρὶν προλάβει νὰ τὰ γνωρίσει.

2δ. Ἀλλοίωση τῆς συνθέσεως τῶν κατοίκων

Οἰτοπικὲς κοινωνίες στά τελευταῖα ἔτη ἀλλάζουν ὡς πρὸς τὴ σύνθεσή τους. Σὲ πολλές συνοικίες πόλεων καὶ χωρίων ἔχουν πάψει πλέον νὰ ἀκούγονται τὰ Ἑλληνικά. Στά σχολεῖα τῆς πατρίδας μας

φοιτοῦν πάρα πολλά παιδιά ἄλλων φυλῶν καὶ ἐθνοτήτων, πού σέ μερικὲς περιπτώσεις καταλαμβάνουν τὴν πλειοψηφία τῆς σχολικῆς τάξεως. Οἱ ἄνθρωποι πού ἦλθαν στήν Ἑλλάδα γιὰ νὰ βροῦν καλύτερες συνθηκὲς ζωῆς, ἐργάστηκαν πολὺ σκληρά, κουράστηκαν, ὑπέμειναν ἀμέτρητες θλίψεις καὶ δοκιμασίες, ἀλλὰ οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς προόδευσαν καὶ ἐστερεώθηκαν πολὺ δυναμικά πλέον στά πόδια τους. Τώρα πλέον οἱ ἴδιοι ἀναλαμβάνουν τὰ ἥνια πολλῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἐπιβάλλουν τὴν παρουσία τους μὲ τὴν πρόοδο καὶ τὴν ἐργατικότητά τους καὶ διεκδικοῦν τὰ ἴδια δικαιώματα μὲ αὐτὰ τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν, ἀφοῦ συνεισφέρουν ἀποδοτικὰ στήν προκοπὴ τῆς χώρας. Ἡ Ἑλλάδα ἔγινε ἡ δική τους πατρίδα καὶ ἡ πατρίδα τῶν παιδιῶν τους. Ἐντούτοις, εἶναι φορεῖς ξένων παραδόσεων

καὶ ἄλλων ἀντιλήψεων. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι ἕτεροθρησκοὶ ἢ ἕτεροδόξοι. Ἡ παρουσία τους μέσα στίς ἐνορίες ἀλλάζει τήν πνευματική σύνθεση τῶν ἐνοριῶν. Ὑπάρχουν ἐνορίες στίς ὁποῖες ἡ πλειοψηφία τῶν ὀρθοδόξων ἀνατρέπεται σέ μειοψηφία. Οἱ Ἐνορίες εἶναι ἀπαραίτητο ἀναπτύξουν τήν ἐσωτερική ἱεραποστολή μέ προσοχή καί διάκριση, διότι πλέον τά θρησκευτικά δικαιώματα τῶν πολιτῶν καί μάλιστα τῶν μειονοτήτων τά ὑπερασπίζεται τό ἴδιο τό κράτος ιδιαίτερα καί δυναμικά. Ἡ Ἑλλάδα πάντοτε ἀφομοίωνε ὄσους τήν προσέγγιζαν. Ἡ ὀρθοδοξία πάντοτε μαγνήτιζε ὄσους τήν ἐγνώριζαν. Στήν περίπτωση ὅμως τῶν ἀδελφῶν πού εἰσῆλθαν ἀπό τήν Ἀνατολή στά νησιά μας ἀνεπτύξαμε κατηχητική δραστηριότητα στούς ἐπιθυμοῦντες καί μερικούς ἀπό αὐτούς τοὺς κατηχήσαμε, τοὺς βαπτίσαμε καί τοὺς ἐντάξαμε στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καίτοι οἱ συνθῆκες τοὺς μετέστησαν σέ ἄλλες εὐρωπαϊκές Χῶρες.

2ε. Νέος τρόπος ζωῆς

Ἕνα ἀπό τά πιό δύσκολα καί περίπλοκα θέματα καί προβλήματα πού ἔχει ἀδιαχειριστεῖ ἡ ἐνορία εἶναι ὁ νέος τρόπος ζωῆς τῶν ἀνθρώπων. Κάθε ἡμέρα ἡ ζωή τῶν ἀνθρώπων ἀλλάζει. Οἱ ἀρχές, οἱ ἀξίες, τά ἰδανικά, τά πρότυπα, οἱ στόχοι, τά δεδομένα, οἱ συνθῆκες, τά ἥθη, ὁ τρόπος σκέψεως, ὅλα ἀλλάζουν ὄχι ἀπό ἡμέρα σέ ἡμέρα, ἀλλά ἀπό ὥρα σέ ὥρα! Ἡ μία

γενιά άδυνατεϊ νά έπικοινωνήσει
καίνάσυμμεριστεϊτήνάλλη.Τάπάνταπαλαιώνουνσχεδόνάματηγεν
νήσει τους.

Οί άνθρωποι ύπεραπασχολοϋνται, διότι
πρέπεινάκαλύψουντίςβιοποριστικέςτουςανάγκες,άληθινέςήέπιπ
λαστες.Έργάζονταισέδύοήκαίτρεϊςέργασίες,μέδ,τιαυτόσυνεπάγε
ταιγιατήνέσωτερικήτουςίσορροπία,γιατήσωματικήτουςύγεία καί
για τήν οίκογενειακή τους άρμονία.
Άκόμηκαίτάμικράπαιδιάστεροϋνταιίςχαρέςτηςπαιδικής τους
ήλικίας, τό παιχνίδι, τήν άνεμελιά, τήνάπλότητα, τή χαρά, διότι
ώς μαραθωνοδρόμοι τρέχουν στίς έξωσχολικές δραστηριότητες,
προκειμένονά άποκτήσουν τά προσόντα για μία μελλοντική
καριέρα καί για μία παντοτινή ...δυστυχία. Μέσα
στηνάγωνία,τόάγχοςκαίτότρέξιμοτηςύπεραπασχολήσεως κανείς
δέν έχει τή διάθεση νάπροσεγγίσει τήν ένορία, νά ένταχθεϊ στό
δυναμικό της, νά παρακολουθήσει τίς δραστηριότητές
της,νάσυμμετάσχεικαίνάάπολαύσειτήΘείαΛατρεία. Ή
πνευματική ζωή εϊναι πολυτέλεια σέ ένα
κόσμο,πούέχειώσύπέρτατοιδανικότήν έπιβίωση.

ΤάΣαββατοκύριακακλέονδένεϊναιήμέρεςχαλαρώσεως.Δέν
άνανεώνονταιοίσχέσειςκατ'αυτά. Δέν ξεκουράζονται οί
άνθρωποι. Προσπαθοϋνμέσα σ' αυτές τίς δύο ήμέρες νά
διασκεδάσουν, νάδραπετεύσουν, νά φύγουν πρός τίς έξοχικές
κατοικίεςήπρόσκάποιουςτουριστικούςπροορισμούς,όπουκουράζ
ονταιπερισσότερο,διότικιέκεϊπούπηγαίνουναμεταφέρουντίςάγωνί

ες,τίς ἀνασφάλειες, τούς ἐκνευρισμούς καί τήν πνευματική τους
 πενία. Οἱ ὀρδές τῶν αὐτοκινήτων στούς ἐθνικούς δρόμους κάθε
 Σαββατοκύριακο μαρτυροῦν τοῦ λόγου τό ἀληθές. Μέσα
 στίς δύο αὐτές ἡμέρες, πού θά ὑπῆρχε ἴσως λίγος χρόνος νά
 προσεγγίσουν οἱ ἄνθρωποι τήν ἐνορία τους καί νά χαροῦν τήν ἐπαφή
 μέ τήν πνευματική τους οἰκογένεια, ἐκεῖνοι ἐξαφανίζονται ἀπό τήν
 πνευματική τους ἐστία. Περιχαρακώνονται στόν ἐγωισμό ἢ στήν
 κατά σάρκα οἰκογένεια καί
 ἀπορρίπτουν τήν κοινωνία τῶν πιστῶν, τῶν ἀγίων, τῶν κοινῶς
 ἀγωνιζομένων, τῶν φίλων καί πνευματικῶν ἀδελφῶν, πού θά τούς
 ἔδινε πολλά περισσότερα ἀπ' αὐτά τά ὅποια προσδοκοῦν νά
 λάβουν γιά τό Σαββατοκύριακο.

Ἕνα ἄλλο γνώρισμα τοῦ συγχρόνου τρόπου ζωῆς εἶναι ἡ ἀτομικ
 ότητα. Ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται μόνος, ζεῖ μόνος, κερδίζει τά πάντα
 μόνος, συντηρεῖ τή μοναξιά του, διότι ἀγαπάει τό ἄτομό του. Οἱ
 στόχοι εἶναι ἀτομικοί, ἡ καριέρα εἶναι ἀτομική, τά ἐπιτεύγματα εἶναι ἀ
 τομικά, ἡ διασκέδαση ἔγινε ἀτομική, ἡ ἐκπαίδευση ἔγινε ἀτομική,
 οἱ ἀποφάσεις ἀτομικές, οἱ ἐπιλογές ἀτομικές, οἱ πτώσεις
 ἀτομικές, ἡ ζωή ἀτομική καί γι' αὐτό ἀνυπόφορη, δύσβατη
 καί ἄπελπις. Οἱ ἄνθρωποι φοβοῦνται νά σπάσουν τή μοναξιά τους.
 Φοβοῦνται μήπως προδοθοῦν,
 μήπως ἀπατηθοῦν, μήπως ἀπογοητευθοῦν, μήπως ξεγελαστοῦν.
 Φοβοῦνται τή χαρά τῆς κοινωνίας, τό ἄνοιγμα τῆς καρδιάς, τήν
 ἐμπιστοσύνη εἰς τόν
 ἄλλον ἄνθρωπο. Ἡ ὕψη τοῦ ἄλλου δέν εἶναι ἡ χαρά τους. Τό πρόσωπο

οὔ ἄλλου δέν εἶναι ὁ παράδεισός τους. Ἡ παρουσία τοῦ ἄλλου δέν εἶναι ἡ ἐπιθυμία τους. Ἀκόμη καί ὁ εὐλογημένος ἔρωτας βιώνεται ἀτομικά καί σαρκικά καί γίνεται πάθος, πτώση καί βάσανος. Ἡ ἀτομικότητα εἶναι ὁ μέγας πειρασμός καί ἡ μεγαλύτερη φυλακή

τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Ὁ ἀτομικός ἄνθρωπος δέν βιώνει τήν ὀρθόδοξη κοινωνικότητα τῆς ἐνορίας. Ἀκόμη καί ἡ παρουσία του εἰς τόν ἱερό Ναό εἶναι ἀτομική. Ἡ συνομιλία του μέ τόν Ἰησοῦν ἔχει ἀτομικό περιεχόμενον. Ἀκόμη καί τήν σωτηρία τήν περιμένει καί τήν ἐκζητᾷ ἀτομικά μόνο ἑαυτόν

ἑαυτό του. Ἐνοχλεῖται μέ τήν προοπτική ὅτι μποροῦν νά σωθοῦν καί οἱ ἄλλοι, μάλιστα ἀδέοι ἀνυπόληπτοι. Ἡ ἀτομική πίστη δέν εἶναι ὀρθόδοξη πίστη. Εἶναι ἐγωιστική θρησκεία. Ἡ πίστη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι σχέση. Σχέση ὄχι μόνο μέ τόν Θεό, ἀλλά καί μέ τούς ἀνθρώπους. Ἡ ἀτομικότητα δημιουργεῖ μία θρησκευτική ἰντελιγκέντσια, ἐκκλησιαζομένους χριστιανούς, θρησκευομένους εὐσεβεῖς, σύγχρονους φαρισαίους, ἀλλά ὄχι συνειδητούς καί ἀληθινούς ἐνορίτες.

Ἐνα ἐπίσης στοιχεῖο τοῦ συγχρόνου τρόπου ζωῆς εἶναι ἡ διάσπασση τοῦ μυαλοῦ καί τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως. Ὁ ὄγκος καί ἡ ποικιλία

τῶν πληροφοριῶν, τό μέγεθος τῶν γνώσεων, οἱ πρωτοφανεῖς ἐρεθισμοί τῶν αἰσθήσεων, οἱ ἀπίστευτες εὐκαιρίες τῶν ἐπιλογῶν, οἱ θελκτικές προκλήσεις τῆς δημοσιότητας, ἀλλά καί ἡ ἀβεβαιότητα τοῦ μέλλοντος

τος, ό τρόμος τοῦ άγνώστου, ό φόβος τῆς άσθένειας καί τοῦ θανάτου κατακερματίζουν τόν άνθρωπο καί έγείρουν μία άδυσώπητη έσωτερική άντιπαλότητα στό τρίμερές τῆς ψυχῆς. Ό σύγχρονος άνθρωπος άδυνατεῖνά συναρμονίσει τή λογική, τό συναίσθημα καί τή βούλησή του. Ἔλλα θέλει, ἄλλα ἐπιδιώκει καί ἄλλα ὑπολογίζει, μέ άποτέλεσμα στό τέλος νά βιώνει μία έσωτερική άκαταστασία. Αὐτός ό έσωτερικός κατακερματισμός άποπροσανατολίζει τόν άνθρωπο άπό τήν όδό τῆς κατά Θεόν προκοπῆς. Τόν φυλακίζει στά συνθήματα, τά κινήματα, τά νοήματα καί τίς μέριμνες τοῦ ψεύδους. Τόν καθιστᾷ ἔρμαιο τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν συμφερόντων καί τῶν ποταπῶν πολιτικῶν ἐπιδιώξεων. Ἡ ἔλλειψη έσωτερικῆς συνοχῆς εἶναι ή αίτία τοῦ άνικανοποίητου, τοῦ ένοχικοῦ, τοῦ ἄβουλου, τοῦ έξαρτημένου, τοῦ κατατεθλιμμένου ανθρώπου. Αὐτόν τόν διασπασμένο έσωτερικά καί κατακομματιασμένο άνθρωπο καλεῖται ή ένορία νά φροντίσει, νά περιθάψει, νά παρηγορήσει, νά συγκεντρώσει «τόν έσκορπισμένο νοῦν του» στόν στόχο καί στήν έλπίδα τῆς σωτηρίας.

Ἔνα επίσης έντονο χαρακτηριστικό τοῦ συγχρόνου τρόπου ζωῆς εἶναι ή άμφισβήτηση τῶν θεσμῶν, ή κρίση καί ή άπόρριψη τῶν παραδεδομένων. Γιά τή σύγχρονη πραγματικότητα τό παρελθόν φαντάζει παρωχημένο. Κάθε τι παλαιό άπορρίπτεται εὔκολα καί άντικαθίσταται μέ ὅ,τι ἐπιβάλλει ό συρμός ή οι ιδεοληψίες

τοῦ παρόντος. Παραδόσεις αἰώνων λησμονοῦνται. Νέα ἤθη, νέες πρακτικές, καινούργιες μέθοδοι ξεπροβάλλουν καθημερινά καί προσδοκοῦν νά ἐπιβληθοῦν στίς ἀνθρώπινες συνειδήσεις. Τό παραδοσιακό ταυτίζεται μέ τήν νέκρωση, μέ τό τέλμα, μέ τήν ἀγκύλωση, μέ τόν στεῖρο δογματισμό. Οἱ ἄνθρωποι ἀποστρέφονται τίς παραδόσεις, διότι αἰσθάνονται πῶς ἐγκλωβίζονται ἀπ' αὐτές σέ καλούπια καί τρόπους ζωῆς πού δέν τούς ἀρέσουν. Τά πάντα γύρω μας σέ κοινωνικό ἢ ἰδεολογικό ἐπίπεδο μπορεῖ νά ἀλλάζουν. Ἡ γνήσια καί ἀληθινή Ὁρθόδοξη Παράδοσή μας δέν ἀλλάζει, εἶναι ἀνθεκτική διότι εἶναι αὐθεντική καί ἡ αὐθεντικότητά της πηγάζει ἀπό τό ὀρθόδοξο χριστιανικό βίωμα τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας. Εἰς τό ὄνομα τῆς ἐλευθερίας, ἢ μάλλον τῆς ἐλευθεριότητας, ἐπιλέγουν καινούργιους τρόπους συμπεριφορᾶς. Οἱ θεσμοί ἐπίσης δ' ἐρχονται ἐσωτερική καί ἐξωτερική ἐντονότατη κρίση. Ἡ οἰκογένεια, ἡ παιδεία, ἡ πατρίδα, ἡ δικαιοσύνη, ἡ τίμια ἐργασία, ἡ ὑγεία, ἡ δημοκρατία, προδίδονται ἀπό τούς φορεῖς τους καί ἀπορρίπτονται ἀπό τούς ἀποδέκτες τους.

Ὁ θρησκευτικός ἀποχρωματισμός τῆς κοινωνίας μας ὑποτιμᾷ τίς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας. Δυστυχῶς ἡ ἐλληνική κοινωνία μας ἀποχριστιανίζεται σταδιακά σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς δημόσιας ζωῆς καί ὁ κίνδυνος τῆς ἐκκοσμίκευσης τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι πλέον ἐμφανής. Στό περιεχόμενο τῶν θείων ἀληθειῶν δέν ἔχουμε δικαίωμα νά κάνουμε ὑποχωρήσεις ἢ παραχωρήσεις.

Ούδεις έκσυγχρονισμός είναι άνεκτός. Ζημιώνει τήν θεία υπόθεση τῆς σωτηρίας. Ἡ έκκοσμίκευση ἀπειλεῖ καί θέτει σέ κίνδυνο τή σωτηρία, διότι ἀλλοιώνεται, παραχαράσσεται καί παρερμηνεύεται τό πρόσωπο καί τό ἔργο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νά πολεμεῖ καί νά ἀντιστέκεται στό κοσμικό φρόνημα, σύμφωνα καί μέ τίς συνεχεῖς ὑπομνήσεις τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὁ ὁποῖος μέσα ἀπό τό Εὐαγγέλιό του καί τίς τρεῖς Καθολικές ἐπιστολές ἀναφέρεται διαρκῶς, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, στή σχέση κόσμου καί Ἐκκλησίας, γιά νά καταδείξει τήν ἐμφανῆ διαφοροποίηση καί τήν ἀπαραίτητη διαφύλαξη τοῦ πολύτιμου πνευματικοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ θησαυροῦ. Ἡ ἐνορίακαθώς καί ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἕνας θεσμός καί μία παράδοשהαἰώνων, ἔχουνεἰσέλθειστοἀρνητικόπρῖσματῆςἀνθρώπινηςὀπτικῆς. Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος πείθεται ὅλο καί πιά πολύ ὅτι μπορεῖ νά ζήσῃ καί χωρίς αὐτά. Ἡ Ἐκκλησία καί ἡ ἐνορία πρέπει νά πείθουν καθημερινά γιά τήν ἀξία τους, διότι διαφορετικά γιά πολλούς ἀνθρώπους κινδυνεύουν νά μετατραποῦν ἀπλῶς σέ ἀναμνήσεις. Τοῦτο εἶναι ἕνα δυνατό στοίχημα γιά τούς συνειδητούς ἐργάτες τοῦ Εὐαγγελίου.

Στή δυσκολία τῆς παντελοῦς ἀμφισβητήσεως τῶν πάντων ἔρχεται νά προστεθεῖ καί ἡ φανερή ἢ ὑπόγεια πολεμική ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδή ἡ ὀρθόδοξη πίστη σέ συνδυασμό μέ τήν ἐλληνική παιδεία καθιστοῦν τόν ἄνθρωπον

διακριτικό και νήφοντα, εισέρχονται στον στόχο όλων εκείνων που επιθυμούν την εκμετάλλευση του ανθρώπου. Τα συμφέροντα εταιρειών παγκοσμίου έμβλειας, οι επιδιώξεις ρυπαρών πολιτικών προσώπων, ήμισαλλοδοξία ακραίων θρησκευτικών ομάδων, ή δική μας ανεπίτρεπτη πολλάκις άνοχη και άδιαφορία είναι οι βασικές αιτίες για να υφίσταται σήμερα η Έκκλησία ένα μυστικό διωγμό, να υπομένει μία πολεμική και μία άπαξίωση άθέμιτη και άδικη για την ποιότητά της. Τα πρόσωπα των κληρικών άπαξιοούνται. Οι αλήθειες της πίστεως άμφισβητούνται δημόσια και από χείλη επισήμων. Μία προπαγάνδα άνήθικη και άθέμιτη προσπαθεί να άπαξιώσει και να διαφθείρει την Έκκλησία και τό Εύαγγέλιο. Η Ορθόδοξη πνευματική ζωή παρουσιάζεται άζηταιώς καρπός νοσηρότητας. Η σχέση με την ένορία περιφρονείται έπιδεικτικά. Έτσι καθίσταται δύσκολο ή πνευματική οικογένεια της ένορίας να προσεγγίσει τα παιδιά της, που έχουν πέσει θύματα της παραπληροφόρησης και της ψευδοενημερώσεως.

Ο μακαριστός π. Άλέξανδρος Σμέμαν σημειώνει κάτι, τό όποϊον ίσως θά πρέπει να μάς προβληματίσει και κυρίως να ένεργοποιήσει την ποιμαντική προσπάθεια: «Τούς ιερείς τούς βλέπουν και τούς αισθάνονται όπως τά νεκροταφεία. Νοιώθουν δέος, αλλά πιστεύουν πως δέν μπορούν να έχουν καμία θέση και σχέση με τή ζωή τους.».

Ένα έπίσης στοιχείον τοϋ συγχρόνου τρόπου ζωής είναι ή ύλομανία και ή τεχνολαγνεία που χαρακτηρίζουν τόν άνθρωπον

σήμερα. Ἡ κατανάλωση ἔχει καταστεί τό
 υπέρτατο ἰδανικό τῶν κοινωνιῶν. Οἱ ἄνθρωποι ζοῦν γιά νά
 καταναλώνουν καί
 ἀξίζουν τόσο ὅσο καταναλώνουν. Ἡ προσκόλληση στήν ὕλη κατέστη
 εἰς τόν ἄνθρωπο ἕνα θηρίο, ἕνα ὄδοστρωτήρα, πού ἰσοπεδώνει τή
 φύση, τό περιβάλλον, τούς συνανθρώπους του, ἀκόμη καί τήν
 ψυχή του, προκειμένου ἄπολαύσει περισσότερα ὑλικά ἀγαθά.
 Παράλληλα ἡ ἔκρηξη τῆς
 τεχνολογίας, καί μάλιστα τῆς ἠλεκτρονικῆς, μετέτρεψε τοὺς ἄνθρωπ
 οὺς σέ ἄβουλα πλάσματα, σέ
 ἐξαρτημένες μαριονέτες, πού πρὶν προλάβουν νά χαροῦν κάτι, ὄνειρε
 ὕονται καί ἀδημονοῦν διά τήν ἀπόκτηση
 κάτι νεώτερου ἢ πιὸ ἐξελιγμένου. Μέσα σ' αὐτή τή
 σισύφειο προσπάθεια καί ἀγωνία τοῦ καταναλωτισμοῦ καί τῆς
 ἀγάπης πρὸς τήν τεχνολογία ἡ ἔνορδια φαντάζει ὡς κάτι πού δέν
 ἀφορᾷ κανένα, πού δέν ἐγγίζει κανέναν, πού εἶναι κάτι
 ξένο πρὸς τή σύγχρονη πραγματικότητα.

Μέσα στά δεδομένα τοῦ σύγχρονου τρόπου ζωῆς πρέπει
 νά λάβουμε ὑπ' ὄψιν καί τήν
 τεράστια ἐπίδραση τῆς πάσης φύσεως ὀθόνης στοὺς ἄνθρώπους. Οἱ
 ὀθόνες, μικρές, μεγάλες, μικροσκοπικές εἶναι παράθυρα
 πού ἀνοίγουν καινούργιους κόσμους σ' ὅσους τίς κοιτάζουν.
 Δίνουν μηνύματα, διαμορφώνουν συνειδήσεις, πληροφοροῦν,
 μορφώνουν, ἐπιδροῦν, κτίζουν ἢ γκρεμίζουν, ἀνάλογα μέ τό
 περιεχόμενο πού παρουσιάζουν στοὺς θεατές τους. Κάποτε μία

εικόνα ἔλεγε χίλιες λέξεις. Τώρα μία ὀθόνη παρουσιάζει χιλιάδες εἰκόνες. Οἱ ὀθόνες ἀντικατέστησαν τούς φίλους, τραυμάτισαν θανάσιμα τήν ἐπικοινωνία, ἀποξένωσαν τήν οἰκογένεια, βύθισαν τούς θεατές τους σέ ψευδαισθήσεις πληρότητας, ἀφήνοντάς τους στήν τραγικότητα τῆς κενότητας. Γιά τήν πορεία αἱ τῆς ἔνορίας οἱ ὀθόνες εἶναι οἱ σύγχρονες σειρήνες, πού θέλγουν τούς ἔνοριτες μακριά ἀπό τήν Ἁγία Τράπεζα καί ἀπό τήν κοινωνία τῆς ἀγάπης.

3. ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗ

Μπροστά στήν ἀμηχανία πού δημιουργεῖται στό ἐκκλησιαστικό σῶμα ἀπό τόν σύγχρονο τρόπο ζωῆς καθίσταται ἀπαραίτητο νά ἀποφύγουμε τόν ἐφησυχασμό. Νά συμπεροβληματιστοῦμε καί νά διερωτηθοῦμε κατά πόσο ἓνα μερίδιο τῆς ὄλης αὐτῆς καταστάσεως βαρύνει μέ ἐυθύνη τή δική μας συνείδηση. Ἐάν κάνουμε τήν αὐτοκριτική μας ἐν μετανοίᾳ καί ἐπιγνώσει, ἴσως δοῦμε ἓνα φῶς ἐλπίδας στή σκοτεινή σύρραγμα τῆς ἀρνήσεως, τήν ὁποία μέ θλίψη ὀλοίμας διαβαίνουμε. Ἡ αὐτοκριτική δέν εἶναι ἔλεγχος. Εἶναι αὐτογνωσία. Ἡ αὐτογνωσία ἐπιφέρει τήν ἀληθῆ ταπείνωση καί ἡ ταπείνωση τήν ὄντως θεϊκή εὐλογία κατά τό «ὁ Θεός ὑπερηφάνους ἀντιτάσσει, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν» (Ἰακ. δ, 6). Γιά τοῦτο ἡ αὐτοκριτική εἶναι προϋπόθεση ἐπιτυχίας στήν ποιμαντική μας ἐργασία. Δέν εἶναι

προσβολή τῆς ἀρχιερωσύνης, ἀλλά ἀληθῆς καταξίωση καί πολύτιμο πρόσημο. Ὅπως κρίνουν οἱ λαϊκοὶ ἀδελφοί μας τοὺς ἑαυτούς τους καί ἐξομολογοῦνται τὰ λάθη τους σέ μᾶς, τοιοῦτο τρόπον ὀφείλουμε κι ἐμεῖς νά κρίνουμε τοὺς ἑαυτούς μας, γιὰ νά συντηροῦμε ζωντανή τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.

3α. Οἱ Ποιμένες καὶ Ἡ ἐνορία

Στό πλαίσιο μιᾶς γνήσιας αὐτοκριτικῆς πρέπει νά δοῦμε πῶς βλέπουν τὴν ἐνορία οἱ Ποιμένες. Δυστυχῶς πρέπει νά παραδεχτοῦμε ὅτι ἡ ἐνορία δέν εἶναι γιὰ ὅλους τοὺς Ποιμένες τό σπίτι τους. Πολλοὶ βλέπουν τὴν ἐνορία μόνον ὡς τό πεδίο τῆς ἐργασίας τους ἢ τῆς ἐπαγγελματικῆς τους ἐξελίξεως. Ἀντιμετωπίζουν τὰ ζητήματα τῆς ἐνορίας διοικητικά ὡς ὑπάλληλοι ἐνός Ν.Π.Δ.Δ. Διεκπεραιώνουν τὰ πάντα, ἀλλά τυπικά, ψυχρά καί ἀδιάφορα. Καταθέτουν τὰ χαρίσματά τους, ἀλλά ὄχι τὴν δύναμη καί τὴν ζέση τῆς ψυχῆς τους. Εἶναι καλοὶ διοικητές, ἀλλά ἀδιάφοροι Ποιμένες.

Μεγάλῃ ἀγωνία ἔχουν πολλοὶ Ποιμένες ἐνοριῶν γιὰ τὴν οἶκον ομική διαχείριση. Ἡμέριμα τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεών τους ἀπέναντι τῆς Ἱερᾶ Μητρόπολῆς τους, ἢ φιλοδοξία γιὰ τὴν ἐπιτέλεση ἔργων καλλωπισμοῦ, κτηριακῶν ἐγκαταστάσεων, τεχν

ολογικής υποδομής, φιλανθρωπίας, κατηχήσεως, έκδηλώσεων κ.λπ. πρωταγωνιστεί στην ιερατική τους συνείδηση. Αξιολογούνται από τό πόσα χρήματα κερδίζουν χάριν τής Ένορίας. Έτσι έχουμε λαμπρές και πλούσιες ένορίες, αλλά μέ φτωχούς πνευματικά και διάφορους ένορίτες. Ο καλός ιερέυς δέν είναι μόνον αυτός πού φροντίζει για τήν υλική περιουσία τής Ένορίας, αλλά εκείνος πού φροντίζει τήν αληθινή ουσία τής ένορίας, πού είναι οι ένορίτες. Έξάλλου ο Έφημέριος επιβάλλεται νά αποκτήσει συνείδηση ποιμένος και όχι μισθωτοῦ, θέση πατρός και όχι κατακτητοῦ, φρόνημα διακόνου και όχι δυνάστου. Η δημιουργία ποιμαντικής εϋθύνης στον ιερό Κλήρο και λαϊκής έκκλησιαστικής συνείδησης στην Ένορία αποτελεί τόν χριστιανικό τρόπο ζωής. Δυστυχώς υπάρχουν Ένορίες, όπου δέν υπάρχει οὔτε ένα παιδί για νά διακονήσει τόν Ίερέα στό Άγιο Βήμα. Υπάρχουν Ένορίες, όπου οι ψάλτες είναι υπέργρηροι και δέν έχουν λάβει καμμία μέριμνα για τή διαδοχή τους. Έκατοντάδες οι νέοι απόφοιτοι Σχολών Έκκλησιαστικής Βυζαντινής Μουσικής, αλλά υπάρχει έλλειψη ιεροψαλτών. Επίσης παρατηρεΐται άπροθυμία νεανίδων νά υπανδρευθοῦν υποψηφίους Κληρικούς. Τά αύξανόμενα διαζύγια στις ιερατικές οικογένειες και ή κρίση στις ιερατικές και μοναχικές κλήσεις άναμένουν τήν ποιμαντική μας χειραγωγή.

3β. Έπιλογή προσώπων

Είναι δύσκολο, αλλά πρέπει νά τό παραδεχτοῦμε ὅτι υπάρχουν

έδλουςμαςμεγάληάδυναμία στήν ἐπιλογή τῶν προσώπων πού θάέργαστοῦνῶςστελέχητῆςἐνορίας.Κατ'ἀρχήνἡἐπιλογήτῶνποιμένωνεἶναιἐναθέμαἀκανθῶδεςκαί δισεπίλυτο. Ἡ ἀπροθυμία τῶν νέων νά προσέλθουνστήνιερωσύνηκαίτόσπάνιοτοῦχαρίσματοςτοῦτουμαῶςδυσκολεύειστήνἐπιλογή.Ἐάνλόγωαὐτῶντῶνδυσκολιῶνγίνονταικάποιεςἐκπτώσεις στήν ἐπιλογήτῶνκατάλληλωνγιά τήν ιερωσύνη προσώπων, τότε ὅλη ἡ Ἐκκλησία πληρώνειτίς ἐπιπτώσεις.

Ἀλλάκαίἡἐπιλογήτῶνλαϊκῶνδένεἶναιεὐκόληὑπόθεση.Καθέναςπούπλησιάζειἐνακληρικό κρύβει πολλῶν εἰδῶν προθέσεις. Ὑπάρχουνοἱκαλοῖἀνθρωποι,πούῶςλαϊκάστελέχησυνεισφέρουν τό καλύτερο γιά τήνἐνορία τους, ἀλλάὑπάρχουνκαίοἱδιπρόσωποι,οἱδίβουλοι,οἱὑποκριτές, οἱ ἀνώριμοι, πού γίνονταιστελέχητῶνἐνοριῶνκαίὑποσκάπτουντήνἐνότητατῆςἐνορίαςἡφιλοδοξοῦννάκερδίσουνὑλικές ἀπολαβές, κοινωνική καταξίωση καί δημόσια ἀναγνώριση. Ἡ ἀνεπιτυχής ἐπιλογή τῶν καταλλήλωνπροσώπωνγιάτῆστελέχωσηκαίἐπάνδρωσητῆςἘκκλησίαςἔχειῶςἀκριβόἀντίτιμο τήν ὀπισθοδρόμηση τῆς ἐνορίας καί τόνσκανδαλισμότῶνπιστῶν.

3γ.Ἐλλειψηἐπιμορφώσεωςκληρικῶν

Ἐναἐπίσηςθέματοῦὀποίουπρέπειν'ἀναλάβουμε τήν εὐθύνη εἶναι ἡ μή ἐπιμόρφωσητῶνκληρικῶνμας.Ἡπαιδείαδέντελειώνειποτέοὔτε ἡ

έσωτερική καλλιέργεια. Δέν έχει σημασία τό επίπεδο τῆς
 εκπαιδύσεως ἑνός κληρικοῦ.
 Σημασία ἔχει ἡ θέλησή του νά συνεχίσει νά εκπαιδεύεται. Καλοῦμε
 τούς κληρικούς μας νά εἶναι λίγο ἀπ' ὅλα. Τούς θέλουμε
 θεολόγους, λειτουργιολόγους, παιδαγωγούς, διακοσμητές,
 ψυχολόγους, καλλιτέχνες,
 ρήτορες, μαγείρους, ὀργανωτές ἐκδρομῶν καί ἐκδηλώσεων,
 ἐπικοινωνιακούς τεχνοκράτες, πολιτικούς μηχανικούς,
 μαστόρους καί ὅ,τι ἄλλο βάλει
 τό ἀνθρώπινο μυαλό. Ἡμετεκπαίδευση πού λαμβάνουν ὅμως
 περιορίζεται στό προσωπικό τους φιλότιμο, στά τάλαντα πού
 τούς ἔδωσε ὁ
 Θεός, στά σεμινάρια καί τίς ιερατικές συνάξεις πού προσκαλοῦνται κα
 ἰστό προσωπικό μας παράδειγμα. Ἡ ἡμιμάθεια εἶναι ἡ μεγάλη πληγή τῆς
 Ἐκκλησίας. Βέβαια, τό τραγικότερο ἀπ' ὅλα εἶναι ἡ θεολογική
 ἀνεπάρκεια. Οἱ διδάσκαλοι τῆς
 πίστεως καί οἱ ποιμένες, ὑποτίθεται,
 ὅτι εἶναι μελετημένοι ἐπάνω στά θέματα τῆς ὀρθόδοξης ζωῆς καί παρ
 αδόσεως, ἐπάνω στή νοοτροπία καί τίς
 ἀλήθειες τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί ἐπάνω στή νάγιο πνευματική ἐμπειρία
 , πού διατρέχει τήν Ὀρθοδοξία ἐδῶ καί πολλούς αἰῶνες. Αὐτή ἡ ἡμιμά
 θεια σέ συνδυασμό μέ τόν ἐωσφορικό ἐγωισμό δυσφημοῦν τό
 Εὐαγγέλιο, διασύρουν
 τό ὄνομα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καί ἀσύστολα ἐγκληματοῦν ἀπέναντι
 τούς ἀνθρώπους, γιά τούς ὁποίους ὁ Κύριος δίνει συνεχῶς τό Αἷμα

Του. Ἵστενότητα τῆς σκέψεως καί ἡ ἔλλειψη τῆς ἀρετῆς εὐθύνονται γι' αὐτή τή θεολογική ἀνεπάρκεια. Ἡθεραπεία τῆς εἶναι ἡ βαθειά μελέτη τῆς πίστεώς μας καί ἡ καθοδήγησή ἀπό διακριτικό πνευματικό ὁδηγό καί πατέρα. Αὐτή ἡ θεολογική ἀνεπάρκεια δυστυχῶς φαίνεται καί διαδίδεται, χάρη στή σύγχρονη τεχνολογία, μέσα ἀπό τά κηρύγματα, τά μνημόνα, τά κείμενα, τίς ἀποφάσεις πού λαμβάνονται καί τίς ἐνέργειες πού πραγματοποιοῦνται. Αὐτή εἶναι καί μία ἀπό τίς αἰτίες τοῦ διχασμοῦ πού βιώνει τό ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικό σῶμα. Ὅσο δέν ἐπιμορφώνουμε τοὺς κληρικούς μας ἀληθινά, ὅσο δέν ἐμπνέουμε τήν παιδεία, τόσο θά ὑφίσταμε θά τ' ἀποτελέσματα τῆς ἡμιμάθειας καί τῆς ἀνεπάρκειας.

36. Λάθη κληρικῶν

Ἐνα ἀπό τά πιό μέγала προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὰ λάθη τῶν κληρικῶν τῆς. Λάθη τὰ ὅποια ἀκυρώνουν τό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου καί καταρρακώνουν τό κύρος τῆς Ἐκκλησίας. Λάθη πάσης φύσεως, ἠθικά, οικονομικά, διοικητικά, λάθη συμπεριφορᾶς, ἠθελήμενα ἢ ἀνεπίγνωστα. Λάθη πού γίνονται ἀπ' ὅλες τίς βαθμίδες τῶν κληρικῶν. Ὁ λαός μέ καθαρό ὄφθαλμό καί ἀγαθή συνείδηση, ἀγαπητικῶς ἐπισημαίνει αὐτά τὰ λάθη. Ἡ τύφλωση τοῦ ἐγωισμοῦ καί ἡ ἀίσθησις ἀνωτερότητας,

ὅμως, δέν ἐπιτρέπουν τήν παραδοχή τῶν πτώσεων καί ἐμποδίζουν ἀπό τήν ἀληθῆ μετάνοια. Ἄς μᾶς συνέχει τοῦλάχιστον ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: «οὐαί... δι' οὗ τό σκάνδαλον ἔρχεται» (Ματθ. ιη' 7). Οἱ ἄνθρωποι καί ὁ Θεός δέν μᾶς θέλουν ἀλάστους οὔτε προσδοκοῦν κάτι τέτοιο ἀπό κανένα κληρικό. Μᾶς θέλουν ὅμως, αὐθεντικούς, διαρκῶς μετανοοῦντες καί ἀγωνιζόμενους.

4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ἡ αὐτοκριτική εἶναι σκόπιμη καί ὠφέλιμη μόνο ὅταν οἰκοδομεῖ. Ἐάν ἐπιθυμοῦμε τήν ἀναδιοργάνωση τῶν ἐνοριῶν μας καί τόν ἐπανεναγγελισμό τῶν πιστῶν, ἴσως πρέπει ἀσυμπροβληματιστοῦμε ἐπάνω σέ κάποιες προτάσεις.

4α. Βαθειά ἐργασία

Τίποτε δέν γίνεται σωστά ὅταν γίνεται πρόχειρα. Στό ὕψιστο ζήτημα τῆς ἐνορίας πρέπει ἀέργαστοῦμε συλλογικά καί ἀποφασιστικά. Τό ἐπερχόμενο ἔτος 2023 μπορεῖ νά ἀφιερωθεῖ στήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἐνορίας. Ὅλες οἱ Συνοδικές Ἐπιτροπές σταπενά προτείνουμε νά ἔχουν ἀποκλειστικά ὡς περιεχόμενο τῆς ἐργασίας τους τήν ἐνορία. Ἡ κάθε μία νά ἐξετάσει τήν ἐνορία ἀπό τή δική της ὀπτική γωνία καί στό τέλος νά γίνεῖ ἕνα συνέδριο, ὅπου θά ληφθοῦν ἀποφάσεις γιά ὅλους τοὺς τομεῖς

στῆς ἐνορίας. Βέβαια, εἶναι αὐτόνοητο πῶς οἱ ἀποφάσεις αὐτές θά εἶναι δεσμευτικές γιά ὀλόκληρη τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

4β. Ἐκδόσεις

Γιά νά ἀνασυγκροτηθεῖ ἡ ἐνοριακή ζωή, πρέπει ἀναγνωρίζεῖ καθενας τόν ρόλο του. Ἡ ἐπιμόρφωση τῶν ἰθυόντων προσώπων τῆς ἐνορίας μπορεῖ νά λάβει ἕνα πῶ μόνιμο χαρακτήρα, ἐάν ἀποτυπωθεῖ σέ συγκεκριμένα ἐγχειρίδια, ἐγκόλπια, τά ὁποῖα θά μπορεῖ ὁ καθένας νά συμβουλευέται, ὅποτε αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο. Μποροῦν λοιπόν νά ἐκδοθοῦν βοηθήματα πρὸς τόν λαό γιά τό τί σημαίνει ἐνορία, πρὸς τοὺς ἱερεῖς, ὅπου θά περιγράφονται οἱ ὑποχρεώσεις τους καί θά δίδονται ἰδέες ποιμαντικῆς διακονίας, πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τους, ὁποῖους θά δίνονται ὁδηγίες γιά τήν παρουσία τους καί τήν προσφορά τους στήν ἐνορία, πρὸς τοὺς ἱεροψάλτες, ὅπου θά ἀποτυπώνεται ἡ δεοντολογία τοῦ διακονήματός τους καί πρὸς τοὺς νεωκόρους, διὰ νά ἀναγνωρίζουν τήν ὑψηλή θέσση καί ἀποστολή πού μποροῦν νά ἐπιτελέσουν ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ ὄρει. Γιὰ νά ἀναζωπυρώσουμε ἡν ἐνορία πρέπει νά κάνουμε μία ἐκδοτική ἐκστρατεία μέσω τῶν ἐντύπων καί τῶν ἠλεκτρονικῶν ἐκδόσεων, ἕτσι ὥστε ἡ γνώση νά φέρει ἀγαθοὺς καρπούς.

Ἕνας δεύτερος τομέας, στόν ὁποῖο πρέπει νά ἐπιστρατευθεῖ ἡ ἐκδοτική ἰκανότητα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ

κατήχηση τῶν νέων, τῶν ἐνηλίκων καὶ τῶν ποιμένων. Μὲ λόγῳ ζωντανό καὶ σύγχρονο πρέπει νὰ παρουσιαστοῦν οἱ ἀλήθειαι ἐστῆς πίστεως, ἡ ὁρθόδοξη ἐκκλησιολογία καὶ ἡ πνευματικὴ ζωὴ. Κοι-νὰ βοηθήματα γιὰ τὰ κατηχητικὰ σχολεῖα, μὲ πλούσιο ἐποπτικὸ ὑλικὸ καὶ δυνατὰς προτάσεις, βοηθήματα γιὰ τὶς συνάξεις συμμελέτης Ἁγίας Γραφῆς, μείδεις καὶ κατευθυντήριες γραμμὲς γιὰ τὴν ἔρευνα καὶ τὴν ἀνάπτυξη θεμάτων, ἐνιαύσια Κυριακοδρομία εὐληπτα, μεστὰ νοημάτων καὶ σύντομα, εἶναι μερικὲς ἐκδόσεις ποὺ θὰ συνεισφέρουν οὐσιαστικὰ εἰς τὴν ἐπιμόρφωσιν λαϊκῶν καὶ κληρικῶν. Σημαντικὸ ἐκδοτικὸ ἄθλο θὰ ἀποτελέσει καὶ ἡ ἐκδοσὴ πρακτικῶν ὁδηγῶν διὰ τὴν τέλεσιν τῶν μυστηρίων σὲ γλῶσσαι ἀπλῆ καὶ κατανοητὴ, γιὰ νὰ ἀγνωρίζουν οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ λαϊκοὶ ποῖα εἶναι ἡ θέσις τῶν μυστηρίων καὶ τί πρέπει νὰ κάνουν σ' αὐτά. Ἄνυπερθέτως θὰ πρέπει νὰ ἀπαντηθεῖ ἅπαξ διαπαντός καὶ νὰ τηρηθεῖ ἀπὸ ὅλους τὸ δέον γενέσθαι στὰ Μυστήρια τῶν γαμοβαπτίσεων καὶ στὰ Μυστήρια, τὰ ὁποῖα τελοῦνται σὲ κτήματα καὶ παρεκκλήσια ξενοδοχείων ἢ στὴν ὑπαιθρον καὶ τὶς παραλίαι τὰ καλοκαίρια, κατὰ τὰ ὁποῖα βάλλεται τόσο ἡ ἱερότητα τῶν Μυστηρίων, ὅσο καὶ ἡ ἱερατικὴ αὐτοσυνειδησία τοῦ ἐπιτελοῦντος αὐτά. Ἀναγκαῖο στοιχεῖο τῆς δραστηριότητός μας πρέπει νὰ ἀναδειχθεῖ ἡ ποιμαντικὴ τῶν πενθούντων, τῶν ἀσθενῶν, τῶν φιλοξενουμένων σὲ ἰδρύματα Γηροκομείων, Νοσοκομείων. Ἀκόμη δὲ τῶν νεοφωτίστων, πρό καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα, ἕως ὅτου θὰ δύνανται νὰ ζήσουν ἐν Χριστῷ, διότι ἡ

κατήχηση πλέον ἔχει σχεδόν καταργηθεῖ στήν οἰκογένεια καί στό σχολεῖο παντελῶς! Ὁ λόγος, προφορικός καί γραπτός, εἶναι δύναμη. Ὁ γραπτός λόγος ἰδίως, μένει πάντοτε ζωντανός καί εἶναι ἕνα διαρκές ἐργαλεῖο ἀπό τούς φιλότιμους γεωργούς στό γεώργιο τοῦ Θεοῦ.

Ἐπίσης τό ἔγκριτο καί ἐπίσημο περιοδικό

«Ἐφημέριος» μπορεῖ νά ἀφιερῶσει μιά σειρά τευχῶν στά θέματα τῆς ἐνορίας. Μελέτες, προτάσεις, ιδέες, θέσεις, ἀκόμη καί ἕνας γόνιμος διάλογος, μπορεῖ νά ἀποτυπωθοῦν πολύ ὁμορφαστά τεύχη τοῦ περιοδικοῦ, πού ἔτσι θά λειτουργήσῃ ὡς χρήσιμο ἐργαλεῖο ποιμαντικῆς διακονίας γιά τούς πατέρες πού τό παραλαμβάνουν καί τό μελετοῦν.

4γ. Λατρευτική ζωή

Ἐάν φιλοδοξοῦμε τήν ἀναζωπύρωση τῆς ἐνορίας καί τόν ἐπανευαγγελισμό τῶν πιστῶν μας εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητο νά ἀναστοχαστοῦμε ἐπάνω στή λατρεία. Τό θέμα τῆς Θείας Λατρείας πρέπει νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό ἰδεοληψίες. Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀνθρώπινο προνόμιο, δικαίωμα καί κατασκεύασμα. Ὡς τέτοιο εἶναι εὐπλαστο καί ἀναδιαμορφούμενο. Γιά τόν λόγο αὐτό ἄλλωστε ἔχουμε πολλά καί διαφορετικά τυπικά. Ἡ λατρεία ἀποτελεῖ τήν ἐπίκεντρο τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς. Οἱ ἐμπειρίες πού χαρίζει εἶναι προγεύσεις καί ἀρραβών τῆς σωτηρίας καί τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐνορία πρέπει νά στοχεύσῃ πολύ συνειδητά στή

δυναμική συμμετοχή τῶν πιστῶν στή Θεία Λατρεία. Ἡ Λατρεία συνεπιτελεῖται ἀπ' ὅλους μαζί. Ἐάν δέν γίνεται αὐτό, τότε εἶναι μία παράσταση, μία καρικατούρα προσευχῆς, ἕνα νεκρό συνονθύλευμα πράξεων καί λόγων, μία ψευδαίσθηση ἐπικοινωνίας μέ τό Θεό, μία συντήρηση τοῦ ἐγωῖσμοῦ, μία φαρισαϊκή ὑποκρισία, ἀνίκανη νά μεταμορφώσει τόν κόσμο. Ἡ Θεία Λατρεία δέν ἔχει παθητικούς δέκτες, ἔχει μόνον πομπούς. Πομπούς πού ἐκπέμπουν τήνεὺχαριστία τῆς ἐνορίας στόν κοινό τῶν πάντων Πατέρα Θεό. Ἔτσι λοιπόν, πρέπει νά ξαναμελετήσουμε, νά συζητήσουμε καί νά ἀποφασίσουμε ἐπάνω σέ κάποια λατρευτικά θέματα, ἐάν ἐπιθυμοῦμε καί ἐπιδιώκουμε νά γεμίζουν οἱ λαϊκοὶ ἀδελφοί μας τούς Ἱεροὺς Ναοὺς κατά τή Θεία Λατρεία. Αὐτά εἶναι: τό ὡρᾶριο τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, προκειμένου νά μή συμπίπτουν μέ τίς ἐργασίες τῶν ἀνθρώπων καί τίς λοιπές ἀσχολίες τους, τό μοναστηριακό καί ἐνοριακό τυπικό, πού ἀφορᾷ στό μέγεθος τῶν ἀκολουθιῶν μέσα στόν κόσμο, τό γλωσσικό ἰδίωμα στό ὅποιο θά ἀποδίδονται τά κορυφαῖα ἡματα τῆς Θείας Λατρείας, γιά νά πάψει ἡ Λατρεία νά εἶναι μαγική τελετή, ὁ τόπος καί ὁ τρόπος πού θά ἐπιτελοῦνται τά ἱερά μυστήρια, γιά νά σταματήσουν ἐπιτέλους αὐτὰ νά εἶναι κοινωνικές ἐκδηλώσεις καί νά γίνουν πράξεις ἁγιασμοῦ καί σωτηρίας. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἀνασυγκρότηση τῆς ἐνορίας, ἐάν δέν ὑπάρξει ἀνανέωση τῆς

Θείας   Λατρείας.   Ἡ   Θεία   Λατρεία
 εἶναι ὁ δρόμος πρὸς τὸν Θεό. Ἀλλὰ γιὰ τὸν Θεό δέν ὑπάρχουν
 μονόδρομοι.   Ἄς   ξανακάνουμε   τή   Θεία
 Λατρεία δρόμο γιὰ τὴν Πατρικὴ Ἀγκαλιά.

4δ. Ἐνότητα

Ἡ ἐνορία δέν εἶναι μόνον τόπος, κυρίως εἶναι τρόπος. Εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἀγάπης τῶν πιστῶν μέ τὸν Θεό καί μεταξύ τους. Εἶναι τό δέσιμο τῶν καρδιῶν, ἡ συμπόρευση ὁλῶν πρὸς τὸν οὐρανό, ἡ συνεστίαση τοῦ εὐχαριστιακοῦ δείπνου, ἀπ' ὅπου δέν πρέπει νά λείπει κανεῖς. Ὅλα τὰ στελέχη τῆς ἐνορίας πρέπει νά ἀναλώνονται στόν στόχο τῆς ἐνότητας, τῆς φιλαδελφίας, τῆς φιλαλληλίας καί τῆς συνοχῆς. Ἡ ἀδελφοσύνη ἐν τῷ τῆς ἐνορίας πρέπει νά καλλιεργεῖται σέ ὅλα τὰ επίπεδα. Νά ὑπάρχει μεταξύ τῶν κληρικῶν, νά ὑπάρχει μεταξύ τῶν λαϊκῶν καί νά ὑπάρχει μεταξύ κληρικῶν καί λαϊκῶν. Ἡ συμπάρασταση στή χαρά καί τή θλίψη, ἡ πάσης φύσεως θερμὴ ἐπικοινωνία, οἱ ποικίλες ἐκδηλώσεις, τό ἀγνό καί ἄδολο ἐνδιαφέρον καί ὅ,τι ἄλλο μπορεῖ νά σκεφτεῖ κάποιος, ὅλα πρέπει νά ἐπιστρατευτοῦν, διὰ νά παραμένει ἡ ἐνορία ἕνα ζωντανό σῶμα, τὰ μέλη τῆς ὁποίας εἶναι ἀρρήκτως δεμένα μεταξύ των. Ἡ δεμένη καί ζωντανή ἐνορία ἀποτελεῖ τὴν ἐλπίδα τοῦ κόσμου, τή δόξα τῆς Ἐκκλησίας, τό καταφύγιο τοῦ ποικιλοτρόπως χειμαζομένου ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς μας. Ἐξάλλου

ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα μᾶς ἐνώνουν στήν Ἐκκλησία εἶναι δυνατώτερα, ὅταν καλλιεργηθοῦν, ἀπό αὐτά πού μᾶς χωρίζουν. Εἶναι ἀνάγκη λοιπόν νά δημιουργήσουμε ἢ νά καλλιεργήσουμε τήν «ἐνοριακή συνείδηση», ὁ λαός μας νά ἀποκτήσει γνήσιο ἐκκλησιαστικό φρόνημα, γιατί χωρίς αὐτό θά ἀπομονωθεῖκαί θά ἀποκοπεῖ ἀπό τήν Ἐνορία.

4ε. Ποιότητα

Ὁ ἐπανευαγγελισμός τῶν ἀνθρώπων θά γίνεῖ μόνον μέσα ἀπό τήν ποιότητα τῆς ποιμαντικῆς ἐργασίας. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀποφύγουμε τόν πειρασμό τῆς ποσότητας, ἡ ὁποία ἐνισχύει πολλάκις μόνο τήν κενοδοξία τοῦ κληρικοῦ καί πλήττει τήν ποιότητα. Ἡ μικρά ζύμη ἔχει δύναμη. Δέν ἔχει σημασίαν π.χ. πόσα μέλη ἔχει ἓνας Κύκλος, ἀλλά πόσο σωστή ἐργασία γίνεταί στον Κύκλο αὐτό. Ἡ ποιότητα τῆς ἐργασίας θά φέρει καί τήν ποσότητα τῶν πιστῶν, ἐνῶ ὁ πειρασμός τῆς ποσότητας συνήθως ὑποβιβάζει τήν ποιότητα τοῦ διακονήματος. Ἄς φροντίσουμε ἡ ποιότητα τῆς ἐργασίας, πού κάνουμε, νά ἐναρμονίζεται μέ τήν ποιότητα τοῦ δικοῦ μας προσώπου καί ὅλα τὰ ὑπόλοιπα θά τά φροντίσει ὁ Δομήτωρ τῆς Ἐκκλησίας Ἰησοῦς Χριστός. Ἡ καρποφορία τοῦ Ἐνοριακοῦ ἔργου δέν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπό τίς γνώσεις τῆς ἐπιστημονικῆς ἢ τίς ἐμπειρικῆς τοῦ Ἐφημερίου καί τῶν συνεργατῶν του, ἀλλά κατά κύριο λόγο ἀπό τήν ποιότητα τῆς ἐσωτερικῆς ὑπάρξεως καί ἐν Χριστῷ ζωῆς τους.

4στ.Επιμόρφωση κληρικών

Θεία έπινεύσει ό Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και π άσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμος μετά των έκλεκτών αυτού συνεργατών έσ ύστησε τό Ίδρυμα Ποιμαντικής Επιμορφώσεως (Ι.Π.Ε.) τής Ίερᾶς Αρχιεπισκοπής Αθηνών. Ένα καινοτόμο και πρωτότυπο για τά έκκλησιαστικά

δεδομένα έπιμορφωτικό και έρευνητικό έκκλησιαστικό Ίδρυμα, τό όποιο, έδώ και μία δωδεκαετία παρέχει διά βίου έκπαίδευση, κατάρτιση και

ποιμαντική έπιμόρφωση στους κληρικούς και λοιπούς συνεργάτες τών Ίερών Μητροπόλεων, καθώς και άλλων φορέων τής Έκκλησίας, όπως και σέ κάθε μέλος τοῦ σώματος τής Έκκλησίας, πού ένδιαφέρεται διά τήν καλλιέργειά του. Τό έργο αυτού τοῦ Ίδρύματος εἶναι πάρα πολύ σημαντικό και

καρποφόρο. Εἰς μνημόσυνο αἰώνιον πρέπει άάναφέρουμε τόν έκλεκτό και δυστυχώς μακαριστό πλέον π. Αδαμάντιο Αύγουστίδη, διατελέσαντα

Διευθυντή τοῦ Ίδρύματος Ποιμαντικής Επιμορφώσεως, πού έθεσε τίς κατευθυντήριες γραμμές, ως πνευματικό άνάστημα τοῦ Μακαριωτάτου, έπάνω στίς όποίες κινεῖται τοῦτο τό Ίδρυμα μέχρι σήμερα. Η διά βίου έπιμόρφωση όλων τών διακονούντων στήν Έκκλησία εἶναι μία άδήριτη άνάγκη τής έποχῆς μας. Εἶναι άπαραίτητο

ἅπαντεςνάστηρίξουμετόἔργοαὐτοῦτοῦἰδρύματος,μέσκοπό τήν ἀναβάθμιση τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδουτοῦ ἱεροῦ κλήρου καί τήν βελτίωση τῆς προσφορᾶςτῆςἘκκλησίαςπρόςτόσύγχρονοἄνθρωπο.

4ζ.Συνεργασίες

Γιάτήνάναζωπύρωσητῆςἐνορίαςκαίτόνέπανευαγγελισμότ ὠνάνθρώπωνεἶναιἐπίσηςἀπαραίτητο νά καλλιεργηθεῖ ἡ συνεργασία μεταξύτῆς Ἐκκλησίας καί τῶν διαφόρων φορέων τῆς πολιτείας. Ὅλες οἱ συνεργασίες εἶναι εὐλογία Θεοῦ, ὅτανἀποσκοποῦνστήνπροσφοράπρόςτούςάνθρώπους. Εἶναι κάτι πού τό περιμένει ἡ κοινωνίασήμερα καί τό ἔχει ἀνάγκη. Ἡ ἐνορία ἔχει τή δυνατότητα νά συνεργαστεῖ μέ τά σχολεῖα, τούς πολιτιστικούςκαίἀθλητικούςσυλλόγους,τίςδιάφορεςἐνώσειςκαίἰμ ἐκάθεάνθρωπιστικόφορέαπού ὑπάρχειστάῶριάτης.Αὐτέςοἱσυνεργασίεςθάἀναβαθμίσουν τό ρόλο τῆς ἐνορίας στό κοινωνικό γίγνεσθαι. Θά παρουσιάσουν τό ζωντανό πρόσωπο τῆς ἐνορίας, ἡ ὁποία δέν πρέπει νά περιχαρακώνεταιιστόνέαυτότης.Ὁπολιτισμός,ὁἀθλητισμός καί ἡ ψυχαγωγία εἶναι τρεῖς ἄξονες, στούς ὁποίους μπορεῖ ἡ ἐνορία νά συνεργαστεῖ μέ τίςκοινωνικέςὁμάδεςπούδροῦνμέσαστάσπλάχνατης. Αὐτές οἱ συνεργασίες μποροῦν νά εἶναι ἡ σαγήνη τοῦ Πνεύματος γιά τούς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆςμας.

4η.Ιερατικέςκλί(ή)σεις

Ἡ καλλιέργεια τῶν ιερατικῶν κλίσεων εἶναι ἕνα μεγάλο θέμα, τό ὁποῖον ἄπτεται τῆς ποιότητας πού θά ἔχουν ἡ κληρικοί στό μέλλον. Ἡ καλλιέργεια αὐτή εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐνισχυθεῖ. Εἰδικές ὁμάδες ὑποψηφίων κληρικῶν μποροῦν νά συσταθοῦν. Συναντήσεις καί συνεργασίες αὐτῶν τῶν ὁμάδων θά φέρουν μόνον ἀγαθά ἀποτελέσματα. Εἰδικές κατασκηνώσεις, ἐπιμορφωτικά σεμινάρια, ἐκδρομές, λατρευτικές εὐκαιρίες διά τούς ὑποψηφίους κληρικούς θά δυναμώσουν τήν κλήση πού ἔλαβαν ὡς χάρισμα Θεοῦ κάποιον ἐοῖδι ἀτόμο μεγάλο διακόνημα τῆς ἱερωσύνης. Θά εἶναι πολύ θετικό καί ἡ βράβευση παλαιῶν καί καταξιωμένων κληρικῶν, πού ἐγνωσμένα ἀναλώθηκαν στό γεώργιο τῆς Ἐκκλησίας καί προσέφεραν τόν καλύτερο ἐαυτόν τους στήν διαποίμανση τῶν πιστῶν.

4θ. Σύσταση εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς

Μπροστά στίς δυσκολίες, πού ἀντιμετωπίζουν σήμερα οἱ ἱερεῖς, εἶναι ἀπαραίτητο πλέον νά συσταθεῖ μία εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή γιά τά θέματα τοῦ ἐφημερικοῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τά ζητήματα τοῦ ἐγγάμου καί ἀγάμου κλήρου διά τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς θά φωτιστοῦν ἐ

παρκῶς. ΟίγωνμοδοτήσειςαὐτῆςτῆςἘπιτροπῆς θά ἐνδυναμώσουν τή σύσφιξη τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν τριῶν βαθμίδων τοῦ ἱεροῦ κλήρου, θάβοηθήσουντὴνΣεπτὴ Ἱεραρχίαστὸνἐναγκαλισμὸτῶνκληρικῶνκαὶστὴνπρόληψη καὶ ἐπίλυση πολλῶν καὶ δυσκόλων προβλημάτων, πούτώραἀντιμετωπίζονταικατὰβούλησιν. Διάτῆς ἘπιτροπῆςαὐτῆςδὲφημεριακόςΚληρὸςτῆςἘκκλησίαςτῆςἙλλάδοςθὰ ἀμπορεῖνὰἔχειμὶανἐπίσημηφωνὴπρὸςτὸἀνώτατοὄργανοτῆςἐκκλησιαστικῆςδιοικήσεως, πούεἶναιἡΣεπτὴἹεραρχία.

4ι. Φιλανθρωπία

Ἐνας τομέας πού ἡ Ἐκκλησία δίνει τὴν μαρτυρίατοῦεὐαγγελικοῦμηνύματοςμέτὸνκαλύτεροτρόποεἶναιἡ φιλανθρωπία. Ἡπροσφορὰεἰςτὸνἐμπερίστατο ἀδελφὸ εἶναι ἡ πιὸ δυνατὴ μαρτυρίατῆς θεϊκῆς ἀγάπης πρὸς τὸν ἄνθρωπο. Στὸν τομέα τῆς φιλανθρωπίας ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διακρίνεται τὰ τελευταῖα χρόνια, καὶ μάλιστα κατὰ τίςἐπαχθεῖς περιόδους τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως καὶ τῆςπανδημίαςτοῦκορωνοῖοῦ. Μείτιςστρατιέςτῶνἐθελοντῶν, μέ τίς προσφορές τῶν πιστῶν καὶ μέ τὴνσοφὴδιαχείρισηκαὶἀξιοποίησηκάθεἐναπομείνασαςοἰκονομικῆςκμάδοςἡἘκκλησίαἔδωσετὴνἄριστησφραγίδατοῦστίγματοςτῆς. Ἐπαινέθηκεἀπ' ὅλουςτοῦςχώρους, ἀκόμηκαὶἀπὸἐκείνουςπούδιάκεινταιἀρνητικὰἀπέναντιεἰςτὸν χριστιανισμό. Ἡ φιλανθρωπία μπορεῖ νὰ γίνε

πολύτιμο έργα λείψοι γιά τήν άναδιοργάνωση τής ένορίας καί τόν έπανε
 υαγγελισμό τών άνθρώπων. Ή καλλιέργεια τοϋ έθελοντισμοϋ, ή πνευ
 ματική προσέγγιση τών πενήτων καί ὄχι μόνον ή ικανοποίηση τών ύλικ
 ὤν άναγκών τους, ή ενεργοποίηση ὄλων τών κοινωνικῶν ὁμάδων
 πρός τήν φιλανθρωπία καί τήν έλεημοσύνη θά βοηθήσουν τή
 σύγχρονη ένορία νά οίκοδομηθεῖ ὡς
 κοινότητα άληθοϋς αγάπης καί γνησίου χριστιανικοϋ άνθρωπισμοϋ.

4ια. Πολιτισμός

Ή άνθρωπος ήμερα πεινά καί διψά γιά άληθιή άριστουργήμα
 τα. Τρέφεται μέ πολιτιστικά σκουπίδια σέ ὄλους τούς τομεῖς. Ή Οπου βρ
 εῖτό άριστοτό έναγκαλίζεται καί τόστηρίζει. Επίσης άναζητεῖ μέσ'
 άπό τήν τέχνη κάποιο άνώτερο πνευματικό μήνυμα, πού ή
 πτωτική πολιτιστική πραγμα-
 τικότητα δέν τοϋ προσφέρει. Ή Ετσι μποροϋμε νά έξηγήσουμε τήν
 τεράστια έπιτυχία πού έκαναν
 οί προσφάτως κινηματογραφικές καί τηλεοπτικές
 άποτυπώσεις τής ζωήσ τών άγιων Νεκταρίου έπισκόπου Πενταπόλε
 ως καί Παΐσιου τοϋ Άγιορείτου, οί θεατρικές παραστάσεις πού άναφέ
 ρονται σέ θέματα τοϋ έλληνισμοϋ, οί μουσικές συναυλίες πού
 γίνονται γιά εϋγενεῖς σκοπούς,
 οί εἰκαστικές έκθέσεις πού δίνου ν μηνύματα τής ὀρθοδόξου
 πίστεως. Ή Έκκλησία πάντοτε
 παρήγαγε πολιτισμό. Στήν έποχή μας μπορεῖ νά προσφέρει τόν

πολιτισμό της στους ανθρώπους μέπολλάκαί διαφορετικά μέσα.
 Η ένορία, έφόσον
 έργαστεί έπάνω σ' αυτό τόνομέα, θάένδυναμώσει τούς έσωτερικού
 ρδεσμούς της και θάπροσεγγίσει άνθρώπους πού άναζητοϋν τήν άλη
 θεια τής άπόλυτης όμορφιάς. Αύτή ή άπόλυτη όμορφιά, κατά τόν
 Φίοντορ Νοστογιέφκι, είναι πού θά σώσει τόν κόσμο.

4ιβ. Έργαλεία ήλεκτρονικής τεχνολογίας

Ζοϋμεστήν έποχή τών άμέτρητων ήλεκτρονικών έργαλείων. Τ
 άπάντα πλέον όργανώνονται μέσω τών ήλεκτρονικών
 υπολογιστών και τών ήλεκτρονικών προγραμμάτων. Μέσα στίς
 συνθήκες αύτές ή ένορία δέν πρέπει άμείνει ούραγός. Είναι
 έπιτακτική ή ανάγκη ή
 διαδικτυακή και ήλεκτρονική όργάνωση τών ένοριών και ή σύνδεσή τ
 ους μέ τήν κεντρική διοίκηση τής Ίερᾶς Μητροπόλεως, πού
 άνήκει. Ιστοσελίδες ένημερώσεως επί διοικητικών και πάσης άλλης φ
 ύσεως θεμάτων, ήλεκτρονική έξυπηρέτηση τών ένοριτών,
 προγράμματα γραμματειακής ύποστηρίξεως, σωστό και
 υπεύθυνο άνοιγμα στά μέσα κοινωνικής δικτυώσεως είναι
 κάποια άπό τά έργα πού θά άναδιοργανώσουν τήν ένορία και
 θά βοηθήσουν άποφασιστικά στήν προσέγγιση τοϋ σύγχρονου
 άνθρώπου και μάλιστα τών νέων. Μέ
 τόν τρόπο αύτό θά καταστεί δυνατόν άέπιτευχθεϊ και ή σωστή
 προβολή τοϋ πολυδιάστατου και πολυσήμαντου έργου τής
 Έκκλησίας, για τό όποϊο οί περισσότεροι άνθρωποι έχουν
 τραγικήν

ἄγνοια. Εἶναι ἀπαραίτητο πλεονή Ἐκκλησία, ἡ ἐνορία, ἡ κάθε εὐλογημ ἔνηδομήνά προβάλλουν τό ἔργοτους στήν κοινότητα τοῦ παγκοσμίου ἰστοῦ τοῦ διαδικτύου, μέ διάκριση ὅμως καί προσοχή.

Αὐτό ὄχι ἀπό κενοδοξία, ἀλλά ἀπό ποιμαντική ἀγωνία γιά τήν πληροφ ὄρηση ὄλων περί τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου καί γιά τήν ἀνάπαυση τῶν ἀσθενεστέρων στή συνείδηση, ὅπως ἐξ ἄλλου προτρέ πεικαί οἰδρυτής τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας Μέγας Παῦλος: «τήν διακονίαν σου πληροφόρησον» (Β΄ Τιμ. δ, 5). Ὅφείλουμε νά κινούμεθα πέρα ἀπό ματαιοδοξίες καί κοσμικές φιλοδοξίες. Ἡ χρήση τῶν μέσων μαζικῆς δικτύωσης πρέπει νά εἶναι λελογισμένη καί ὄχι ἀμετροεπής, γιά τήν ἀποφυγή σκανδαλισμοῦ, Κλήρου καί Λαοῦ. Ὅφείλουμε νά ἐπιστήσουμε στούς Κληρικούς μας, ἀγάμους κι ἐγγάμους, προῖσταμένους καί μή, πνευματικούς καί ἡγουμένους, τήν προσοχή τους στήν ἐνασχόλησή σας μέ τά ἠλεκτρονικά μέσα κοινωνικῆς δικτύωσης. Ἄς φροντίσουν ὅπως ἀπαρνούμενοι τήν προσωπική τους αὐτάρκεια τήν περιορίσουν στήν ἀπολύτως ἀναγκαία, διά νά μή εἶπω νά καταργήσουν αὐτή τήν ἐπικοινωνία, ὡς μᾶλλον ἐπιζήμια γιά τήν Ἱερατική ζωή καί τά πνευματικά ἀγωνίσματα. Θά πρέπει ἀκόμα νά ἀποφεύγουν δημόσιους σχολιασμούς, ἐπικρίσεις προσώπων καί καταστάσεων, γιά τήν ἀποφυγή περαιτέρω ἐκθέσεως τοῦ ἱερατικοῦ σχήματος καί κυρίως γιά τήν ἀποφυγή σκανδαλισμοῦ ἀρκετῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν μας, μερικοί ἀπό τούς ὁποίους παραπονούμενοι καταγγέλλουν

ἀμετροέπεια στίς ἐπικοινωνίες, μέσω τοῦ διαδικτύου, ἀπάδουσα τοῦ σχήματος καί τῆς θέσεως τῶν σεβαστῶν μας Πατέρων. Ἀκόμη πρέπει κάθε ἐπικοινωνία μας ὡς Κληρικῶν καί Μοναχῶν, νά συνάδει τῷ ἱερῷ σχήματι καί κατατείνει στήν ἱεραποστολική δραστηριότητα καί πνευματική ἐργασία, ἰδίᾳ ὅταν πρόκειται διά τόν Ἠγούμενο καί πνευματικόν Πατέρα/Εξομολόγο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἢ τῆς Ἐνορίας καί Πατέρα πλήθους πνευματικῶν τέκνων. Καίτοι προσωπικῶς πιστεύουμε, πῶς ἡ ἐπερχόμενη πνευματική βλάβη ἀπό τή χρήση καί μετοχή τοιούτων μέσων εἶναι κατά πολύ μεγαλύτερη ἀπό τήν ὠφέλεια ἐξ αὐτῶν! Πιστεύουμε δέ πῶς ἐξαιτίας τῆς ἐπιπόλαιας χρήσεως τοῦ διαδικτύου, ὡς Ἐκκλησία μᾶλλον ἐκτιθέμεθα παρά ὠφελοῦμε. Ἰδίως ὅταν ἡ ἐνημέρωση καί πληροφορία τῆς διακονίας μας κατακλύζεται ἀπό εἰδήσεις πανηγύρεων καί ἐξαντλεῖται σέ ἀνώριμες καί ἀνόητες ἀναφορές «πρός τό θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις», ὅτι «θέατρον ἐγεννήθημεν τῷ κόσμῳ καί ἀγγέλοις καί ἀνθρώποις» (Α΄ Κορ. δ΄9), ἀλλά δυστυχῶς ὄχι ὅπως τιμητικά τό ἐννοεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος! Ὅμως ἔτσι θά δικαιολογήσουμε τήν παρουσία μας καί πῶς ἐργαζόμαστε ποιμαντικῶς; Μή γένοιτο!

Κι ἐπειδή ἔγινε λόγος γιά τήν σύγχρονη πρός τόν λαό κίνηση καί προσέγγιση τοῦ Ἐφημερίου καί Πατέρα, τῆς Ἐνορίας ἢ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, τοῦ ποιμένος πρός τό ποίμνιο, ἐπιτρέψατέ μοι ὀλίγα τινά ἀπό τήν ὑπερπεντηκονταετῆ ἐμπειρία μου στήν Ἱερωσύνη, τά εἰκοσιεπτά δέ ἐξ αὐτῶν ἔτη ὡς Ἐπίσκοπος.

Δέν γίνεται νά ποιμαίνεται ὁ Λαός ἀπό ἀποίμαντους

ποιμένες, πού δέν ύπακούουν στό Εύαγγέλιο καί τήν φωνή τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπό ἀποίμαντους ποιμένες προέκυψε τό φαινόμενο τοῦ γεροντισμοῦ, μέ συνέπεια τίς καταστάσεις φόβου καί τρόμου τοῦ Λαοῦ καί ἀποτέλεσμα τήν θολή καί ἀθεολόγητη προφητολογία καί προφητολαγνεία, πού ταλαιπωρεῖ τήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου καί τόν ἀποπροσανατολίζει πνευματικά. Καί μόνον ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: «πάντες γάρ οἱ προφῆται καί ὁ νόμος, ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν» (Ματθ. Ια΄ 13), ἀρκεῖ γιά νά καταδείξει τήν λανθασμένη ἀτραπό τῆς ἀπωλείας τους! Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία μας τόν Ἅγιο Κοσμᾶ τόν Αἰτωλό, παρά τίς τόσες προρρήσεις του τόν ἀποκάλεσε ἐνθοῖερομάρτυρα, ἰσαπόστολο, διδάσκαλο τοῦ Γένους, ἀλλά προφήτη δέν τόν ὀνόμασε!

Ἡ αὐτοειδωλοποίηση τῶν ποιμένων εἶναι τό ὀλισθηρό ἔδαφος τῶν ποιμαινομένων καί γι' αὐτό δημιουργοῦνται ὁμάδες, πού διασποῦν τήν ἐνότητα τῶν Ἐνοριῶν. Τό λυπηρό εἶναι ὅτι σέ ὅλους αὐτούς ὑπάρχει μιᾶ θεωρητική πνευματική αὐτάρκεια, τήν ὁποία ἐκμεταλλεύεται ὁ πονηρός.

Πρέπει νά ἀντιληφθοῦμε ὅπωςδήποτε τήν σπουδαιότητα τῆς πνευματικῆς πατρότητας. Οἱ Κληρικοί μας δέν εἶναι μόνο τελετουργοί ἢ κοινωνικοί ἐργάτες, ὅπως τονίζει ὁ μακαριστός π. Γεώργιος Μεταλληνός. Εἶναι καί πνευματικοί Πατέρες, ἀλλά τό θεραπευτικό ἔργο ὅμως πρέπει νά ξεκινά ἀπό τούς ἴδιους κατά τόν λόγο τοῦ Κυρίου: «Ἰατρέ θεράπευσον σεαυτόν» (Λουκ. δ 23) Μόνο μέ αὐτή τήν προϋπόθεση μπορεῖ νά μεταδώσει τήν ἐμπειρία τῆς πίστεως, τῆς μετανοίας, τῆς προσευχῆς καί τῆς

μετοχής ἐν τέλει στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ! Ἡ καλλιέργεια, ἡ σπουδή τῆς πνευματικῆς πατρότητας εἶναι τό ἰσχυρό ὑπόβαθρο στή λειτουργία, τήν παρουσία καί τήν πορεία τῆς Ἐνορίας. ἄλλωστε σέ μιά σχέση ἀπό τήν ὁποία ἀπουσιάζει τό Ἅγιο Πνεῦμα, θά ἀπουσιάζουν καί οἱ καρποί Του.

5. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μακαριώτατε Ἅγιε Πρόεδρε,
Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἀδελφοί,

Ὁ Κύριος καί Δομήτωρ τῆς Ἐκκλησίας Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ἡ ἐλπίδα τοῦ σύμπαντος κόσμου καί ἡμῶν τῶν ποιμένων τοῦ λαοῦ Του. Προσβλέπουμε στό Πανάγιο πρόσωπό Του, ἔχοντας τήν βεβαιότητα ὅτι Ἐκεῖνος προστατεύει τήν Νύμφη Ἐκκλησία καί τήν ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς εἰς τήν ἄτρεπτη δόξα τῆς αἰωνιότητος. Ἐντός τῆς ἀκτίστου χάριτός Του καί τῆς ἀπερινοήτου δυνάμεώς Του δέν ὑπάρχουν ἀξέπερα στα προβλήματα. Ἐμεῖς, ὡς πατέρες τῶν παιδιῶν Του, ὡς φορεῖς τῶν ἐνεργειῶν Του, ὡς διαχειριστές τῶν μυστηρίων Του, ὡς προβολεῖς τῆς ἀνεκλαλήτου δόξης Του θά συνεχίσουμε τήν ἀναζητήση τοῦ ἀνθρώπου. Θά συνεχίσουμε ἀναλαμβάνουμε τό «Ἀδάμ, ποῦ εἶ;» (Γεν. Γ, 9), διὰνά βροῦμε τοὺς τετρωμένους ἀπό τήν ἁμαρτία ἀδελφούς μας καί νά τοὺς φέρουμε στό θεραπευτήριό τῆς μετανοίας. Ὅλα τά μέσα τῆς ἐποχῆς

μας θά ἐπιστρατευτοῦν διά τό σκοπό αὐτό. Ἡ ἀναδιοργάνωση τῆς ἐνορίας καί ὁ ἐπανευαγγελισμός τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖ στοχεύουν. Δέν ὑπάρχει πλέον ἡ πολυτέλεια τοῦ ἐφησυχασμοῦ! Ἡ ἐντατικοποίηση τῆς ἐργασίας, θεσμῶν καί προσώπων, εἶναι αὐτόνοητη. Ἡ προβολή τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου εἶναι ἀπαραίτητη. Ὁ ἁγιασμός καί ἡ κοινή σωτηρία ἀπάντων εἶναι τό ζητούμενο.

Μεταίσθημα καί λόγους εὐχαριστίας καί ἐὺγνωμοσύνης γιά τήν ὑπομονή καί τήν προσοχή κατακλείω τόν λόγο μου, εὐχόμενος ὁ συμπροβληματισμός ὄλων μας σήμερα νά καταστεῖ γόνιμη δύναμη διά τήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἐνορίας καί τόν ἐπανευαγγελισμό τῶν ἀνθρώπων, εἰς τρόπον ὥστε νά ἐργαστοῦμε γιά τό **κῦρος** τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας. Τοῦτο τό κῦρος ὁ λαός τό ἔχει ἀνάγκη, γιά τοῦτο ἐπιβάλλεται σέ ὅλους μας προσοχή, προσευχή καί «σύνεσις ἐν πᾶσιν».

Προσπαθήσαμε μέ τήν εἰσήγησή μας αὐτή, νά ἐκφράσουμε τήν ἀγωνία μας, νά ἐπισημάνουμε ἀλήθειες, νά δημιουργήσουμε προβληματισμό. Γιά τόν καταρτισμόν της ἐπικαλεσθήκαμε συνεπίκουρους καί ἄλλους ἐκκλησιαστικούς ἄνδρες, ἀνά τήν Ἑλλάδα γιά νά πλαισιώσουν τίς σκέψεις μας, ὥστε διά τῆς ἀπό κοινοῦ συμβολῆς, νά προέλθουν συμπεράσματα, νά ληφθοῦν ἀποφάσεις, πού θά βελτιώσουν ἢ καί θά ἀναθεωρήσουν ἐνδεχομένως τήν διακονία μας. Διεπιστώσαμε δέ ὅτι στήν ἔκδοση τῶν εἰσηγήσεων τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κυροῦ

Χριστοδούλου, ένώπιον τοῦ σώματος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπό τοῦ ἔτους 1998-2006 καί ὑπό τόν τίτλο: «Εἶπέ τῇ Ἐκκλησίᾳ» ἔχουν ἀκουσθεῖ εἰσηγήσεις, ἔχουν ληφθεῖ ἀποφάσεις, ἔχουν γίνειάντικείμενοἐπεξεργαίας καί διατυπωθεῖ παρατηρήσεις, ἔχουν ἀποφανθεῖ ἀρμόδιες ἐπιτροπές καί ἐπί τοῦ προκειμένου θέματος τῆς ἐνοριακῆς ἀνασυγκροτήσεως καί δὴ τοῦ ἐπανευαγγελισμοῦ τῶν πιστῶν.

Ἡ διαπίστωση αὐτή θέτει ὅλους μας ένώπιον τῶν εὐθυνῶν μας καί μᾶς παρακινεῖ νά ὑπενθυμίσουμε στήν ἀγάπη Σας τό ὑπ'ἀριθ. 754/465/15.02.2006 ἐγκύκλιο σημείωμα τό ὁποῖο ἀπεστάλη σέ ὅλους ἐμᾶς τό σχετικόν κείμενο, πού δίνει κατευθύνσεις, οἱ ὁποῖες 16 χρόνια μετά παραμένουν ἐπίκαιρες καί ἀκριβῶς τώρα πλέον εἶναι ἀνάγκη νά τηρηθοῦν πρὸς τό δέον γενέσθαι, γιά τήν ὅσο τό δυνατόν ἐνδελεχέστερη διακονία τῆς σωτηρίας τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς Σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Δράττομαι δέ τῆς εὐκαιρίας, γιά νά εὐχαριστήσω καί ἀπό τή θέση αὐτή ὅλους τοὺς Ἁγίους Ἀδελφούς, οἱ ὁποῖοι ἔστερξαν μέ πολλή ἀγάπη καί συμπαρέστησαν θερμῶς, τόσον οἰκονομικά, ὅσο καί ἠθικά, στήν ἀκριτική μας Ἱεράν Μητρόπολιν Σάμου, Ἱκαρίας καί Κορσεῶν, ἡ ὁποία ἐτρώθη βαρέως ἀπό τόν σεισμό τῆς 30ῆς Ὀκτωβρίου 2020. 50 Ἐνορίες στίς πόλεις καί τά χωριά μας, ὡς καί 4 Ἱερές Μονές μας ἔμειναν χωρίς θυσιαστήρια. Ἐπί δύο ἔτη ἡ θεία Λατρεία ἐπιτελεῖται ἀπρόσκοπτα μέν, ἀλλά σέ βοηθητικούς χώρους καί αἶθουσες πνευματικῶν κέντρων, τά ὁποῖα μετετράπησαν σέ προσωρινούς Ναούς, ἀκόμη δέ σέ μικρά

Παρεκκλήσια, αλλά και στήν ὑπαιθρον ὅταν οἱ καιρικές συνθήκες τό ἐπιτρέπουν. Δύο χρόνια μετά τόν σεισμό ἀκόμη μετροῦμε πληγές, ἐνῶ μόλις καί μετά βίας, λόγω γραφειοκρατικῶν καθυστερήσεων καί οἰκονομικῆς ἀνέχειας ἐπιχειροῦμε τήν ἔναρξη τῶν μελετῶν διά τήν προϊόντος τοῦ χρόνου καί κατά τήν οἰκονομική δύναμή μας ἐπισκευή πλέον τῶν 98 Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριακῶν, Μοναστηριακῶν καί Παρεκκλησιῶν.

Διά τοῦτο εὐχαριστῶ ὅλους σας γιά τή θερμή συμπαράσταση, ἀκόμη δέ καί τήν παρελθοῦσα Διαρκῆ Ἱερά Σύνοδο γιά τήν ἀπόφαση περιαγωγῆς δίσκου πρὸς περαιτέρω οἰκονομική ἐνίσχυσή μας, τῆς ὁποίας τήν ἀγάπη μέ εὐγνωμοσύνη λαμβάνομε.

Εὐχομαι ὁ προβληματισμός ἀπό τήν παροῦσα εἰσήγηση νά ἐπιφέρει στίς ψυχές καί τήν ζωή τοῦ ποιμνίου μας θαυμαστή τήν ἀλλοίωσιν τῆς Δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου. Γένοιτο!

Εὐχαριστῶ, εὐχεσθε!

+ Ὁσάμου καί Ἰκαρίας Εὐσέβιος